Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

28 октябрь, шанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 210 (1212)

ТИНЧЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТ САРИ

Илгари хабар қилинганидек, Америка Қўшма Штатларининг Нью-Йорк шаҳрида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг БМТнинг 50 йиллик юбилейига бағишланган, уч кун давом этган тантанали мажлиси 25 октябрда ўз ишини якунлади. Анжуман энг кўп давлат ва ҳукумат бошлиқлари иштирок этган тадбир сифатида тарихда қолса ажаб эмас.

Гарчи БМТга асос солинган пайтда кўзланган ялпи тинчлик, хавфсизлик, тараққиёт, соғлиқни сақлаш, таълим ва инсон ҳуқуқларини ҳимоя этиш каби улуғ мақсадларнинг кўпчилиги ниятлигича қолиб кетган бўлса-да, вақт бундай халқаро ташкилот зарур эканини кўрсатди. Гарчи жаҳоннинг айрим етакчи мамлакатлари оммавий ахборот воситалари БМТнинг баъзи йирик давлатлар қўлида ўйинчоққа айланиб қолаётгани, ҳатто бу халқаро ташкилотни тугатиш борасида ҳаракатлар вужудга келгани тўғрисида хабарлар тарқатаётган бўлса-да, тантанали мажлисда 150 га яқин давлат ва ҳукумат раҳбарлари иштирок этгани бугунги кунда унга муқобил йўқлигини намойиш қилди. Негаки, дунёнинг айрим минтақаларида юзага келаётган муаммолар ҳам эндиликда кенг кўламли ечимларни тақозо этмоқда. Шунинг учун бўлса керак, БМТ қароргоҳидаги олиймақом учрашувлар чоғида кўпчилик нотиқлар ўзлари раҳбарлик қилаётган мамлакат ва ўзлари мансуб минтақа муаммолари тўғрисида гапириш баробарида. мазкур халқаро ташкилот тузилмаларини ислоҳ қилишни таклиф этишди.

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов ҳам тантанали мажлисдаги нутқида БМТ тузилмаларини ислоҳ қилиш тўғрисидаги ўз таклифларини баён этди. Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари қаторига дунё сиёсатида етакчи мавқеларга эга бўлган Германия ва Японияни киритиш, қабул қилинаётган қарорлар ижросини таъминлаш учун Бош котиб ваколатларини кенгайтириш, жойлардаги танглкнинг олдини олиш ва бартараф этиш мақсадида БМТнинг халқаро минтақавий ташкилотлар билан алоқаларини фаоллаштириш ҳамда унинг минтақавий тузилмаларини ривожлантириш каби таклифлар шулар жумласидандир.

Сир эмаски, Марказий Осиёнинг келажаги кўп жиҳатдан Афғонистонда давом этаётган биродаркушлик урушига барҳам бериш, Тожикистондаги вазиятни изга солиш каби долзарб масалаларга боғлиқ. Негаки, Афғонистонда тинчлик ўрнатилиши нафақат Марказий Осиё минтақасидаги тинчлик ва барқарорлик, шунингдек, унинг иқтисодий равнақи ва қарор топаётган бозор иқтисодиёти муносабатларининг инфраструктурасини шакллантириш учун ҳам муҳим аҳамиятга эга. Чунки, бу минтақа аҳли энг яқин сув йўлларига фақат Афғонистон орқали чиқиши мумкин. Шунинг учун ҳам Ислом Каримов БМТ Хавфсизлик кенгашини Афғонистонга қурол олиб киришни тақиқлашга даъват этди. Покистон Бош вазири Беназир Бхутто эса, Бирлашган Миллатлар Ташкилотини Афғонистонда тинчлик ўрнатиш йўлида фаолроқ ҳаракат қилишга ва бир ярим миллиондан ортиқ афғон қочоқлари қисматини енгиллаштиришда ёрдам беришга чақирди.

Бой табиий ва стратегик ресурслари билан машҳур минтақа бугунги кунда ташқи кучларнинг иқтисодий ва жўғрофий-сиёсий манфаатлари йўлидаги кураш майдонига айланиб қолаётгани ташвишли ҳолдир. Уни бартараф этишда халқаро ташкилотлар кўмаги зарур.

Минтақа хавфсизлигини таъминлаш ва ҳамкорликка йўл очиш борасида муайян силжишлар бўлмоқда: шу йил сентябрь ойида БМТнинг Марказий Осиё минтақасида хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича кенгаш-семинари иш бошлади. Зеро, Президент ўз нутқида таъкидлаб ўтганидек, минтақавий хавфсизликни таъминлаш орқалигина ялпи хавфсизликка эришиш мумкин. Масаланинг яна бир жиҳати, Марказий Осиё мамлакатларининг хавфсизлиги ва барқарорлиги улар ўз мустақиллигини қай даражада таъминлай олишига боғлиқдир. Бунинг учун халқаро ташкилотлар, қолаверса, ривожланган давлатларнинг нафақат моддий, балки сиёсий-маънавий мадади ҳам зарур. Бинобарин, эски империяни тиклашга уринишлар янги кескинлик ўчоқлари пайдо бўлишига ҳамда шаклланаётган интеграция жараёнлари тўхтаб қолишига сабаб бўлиши ва бундан Марказий Осиё иқтисодига сармоя киритаётган барча мамлакат ва компаниялар бирдай зарар кўриши мумкин.

Бош котиб Бутрос Бутрос Ғолий тантанали мажлис иштирокчиларига мурожаатида дунё янги асрда глобаллашиш ва аксинча, бўлиниш каби бир-бирига қарама-қарши кучлар тўқнашувига, улар келтириб чиқарадиган экологиянинг ёмонлашуви, халқаро жиноятчиликнинг ўсиши (глобаллашув оқибати), мутаассиблик, изоляционизм, сепаратизм, фуқаролар урушининг авж олиши (бўлиниш оқибати) каби муаммоларга дуч келиши мумкинлигини таъкидлади. Унинг фикрича, БМТ муассасалари бундай муаммоларни ҳал этишга мослашмаган.

Ислом Каримовнинг таклифига кўра эса, ялпи хавфсизликни таъминлаш учун, аввало, минтақавий хавфсизликка эришиш зарур. Яъни, БМТ Бош котибининг мурожаатида тилга олинган глобаллашув ва бўлиниш масалаларини ечишда биринчи навбатда минтақаларнинг муаммоларини ҳал этиш йўлидан бориши керак бўлади.

Бундан ташқари, Президент қурол-яроғ сотиш айрим давлатлар учун валюта топишнинг асосий манбаига айланиб қолаётгани, айниқса, ядро технологиясини сотиш ҳолларидан ташвиш билдирди. Ўзбекистон оммавий қирғин қуролларини тарқатмаслик борасида халқаро кафолатларни таъминлаш, ядро қуроли синовларини бутунлай тўхтатиш тўғрисидаги битимга эришиш тарафдори эканини маълум қилди.

Экологияни соғломлаштириш, ҳали ялпи интеграцияга эришилмай туриб ҳам, умумжаҳон миқёсида ҳал этилиши лозим бўлган муаммолардан бирига айланмоқда. Орол денгизи муаммоси шулар сирасига киради.

Республика раҳбариятининг саъй-ҳаракатлари самараси ўлароқ, бу борада муайян силжишлар рўй бермоқда. Шу йил сентябрь ойида Нукус шаҳрида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳомийлигида Оролбўйи ҳавзаси мамлакатларини барқарор ривожлантириш бўйича ўтказилган конференция бунинг далилидир. Бироқ Ислом Каримов Бош Ассамблея минбаридан туриб, жаҳон жамоатчилиги эътиборини яна бир марта умумжаҳон миқёсига чиқаётган, биосфера, ҳаёт шароитлари, миллионлаб кишиларнинг саломатлиги ва ирсиятига таъсир кўрсатаётган ушбу муаммони Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг таъсири ҳамда халқаро молиявий муассасаларнинг ёрдамисиз ҳал этиш қийинлигига қаратди.

Албатта, Бош котиб таъкидлаганидек, бугунги кунда БМТ дуч келаётган молиявий танглик давлат ва ҳукумат раҳбарлари кўтарган муаммоларнинг барчасини ҳал этишга имкон бермайди. Бутрос Ғолий мазкур муаммо яқин вақт ичида ҳал этилмаса, Бош Ассамблеянинг махсус сессиясини чақиришни таклиф этди.

Ислом Каримовнинг БМТ хавфсизлик кенгашининг доимий аъзолари сафини кенгайтириш тўғрисидаги таклифи ечимини кутаётган долзарб масаладир. Бундай таклиф бошқа давлат ёки ҳукумат бошлиқлари нутқларида ҳам баён этилди. Масалан, Буюк Британия Бош вазири Жон Мейжор мазкур кенгаш таркибини кенгайтириш анчадан бери кун тартибида турганини таъкидлаган бўлса, Франция Президенти Жак Ширак унга Германия ва Японияни киритишни, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари раҳбарлари кенгашнинг доимий аъзолари сафида ўз вакиллари бўлиши зарурлигини айтди.

Бу борадаги таклифлардан оммавий ахборот воситалари ҳам четда тургани йўқ. Лондонда чиқадиган «Санди таймс» газетаси шарҳловчиси Петер Келлнер хавфсизлик кенгаши доимий аъзолари сонини бештадан оширибўлмаслигини, мабодо, улар 10 та бўлса, муаммоларни ечиш жараёни ниҳоятда чўзилиб кетишини таъкидлайди. Бироқ, у масалага сал бошқачароқ ёндашади, яъни, кенгашнинг доимий аъзолари ҳозиргидай, АҚШ, Франция, Англия, Хитой ва Россиядан иборат бўлмаслиги, бу рўйхатни АҚШ, Европа Ҳамжамияти, Россия, Хитой ва Япония ташкил этиши керак. Доимий аъзоликка даъвогарлар орасида аҳолиси сони миллиардга яқинлашиб қолган Ҳиндистон, шунингдек, Бразилия ҳам бор.

Президентимиз айтмоқчи, икки давлатнинг бир-бири билан келишиши қийин бўлган бу дунёда БМТга аъзо 185 давлатнинг баъзан бир-бирига мутлақо зид келиб қоладиган манфаатларини мувофиқлаштириш осон эмас. Ташкилот тузиш чоғида унинг зиммасига юкланган вазифалар ҳамон долзарблигича қолмоқда. Боз устига, янги воқелик умумжаҳон миқёсида ҳал этилиши лозим бўлган янгидан-янги муаммоларни келтириб чиқармоқда. Ялпи интеграция сари юз бураётган бугунги дунёда кўп томонлама ҳамкорликни мувофиқлаштирадиган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ўрнини ҳеч нарса босолмайди. Ҳамма гап унинг муассасаларини янги замон талабларига мос равишда ислоҳ эта билишдадир.

Алалхусус, бу анжуман миллатлар ўртасида тинчлик, ўзаро бир-бирини тушуниш ва тараққиётга эришиш йўлида янги бир қадам бўлди, дейиш мумкин.

***

Президент Ислом Каримов бошчилигидаги ҳукумат делегациясининг Америка сафари чоғидаги энг муҳим воқеалардан яна бири мамлакатимиз раҳбарининг Оқ уйда Америка Қўшма Штатлари Вице-президенти Альберт Гор билан учрашуви бўлди.

Самимий суҳбат чоғида икки томонлама муносабатларни янада ривожлантиришга, МДҲдаги бугунги вазият ҳамда Марказий Осиё минтақаси хавфсизлигига дахлдор масалалар муҳокама қилинди.

АҚШ маъмуриятининг МДҲ мамлакатлари билан алоқалар бўйича мувофиқлаштирувчиси У. Коллинзнинг фикрича, вице-президент Альберт Гор икки мамлакат ўртасидаги тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли алоқалар ривожланиб бораётгани ва бу алоқаларнинг истиқболи порлоқ эканини қайд этган.

Бу учрашув Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги кўп томонлама муносабатлар тарихида янги босқич бошланганидан далолат беради.

Ислом Каримовнинг Америка ишбилармон доиралари билан учрашувини мухтасар қилиб, **бевосита мулоқот — ҳамкорликни йўлга қўйиш гарови,** дея ифодалаш мумкин. Президентимиз машҳур «Чейз манҳеттен банк» раҳбарлари, Американинг йирик ишбилармонларини бирлаштирган «Америкен интернешнл груп» кенгаши аъзолари билан ўтказган бевосита мулоқотлари чоғида мамлакатимизда амалга оширилаётган туб ўзгаришлар тўғрисида сўзлади. Президентимизнинг фикрича, ўзаро муносабатларни томонларнинг имкониятлари даражасига кўтариш учун фақат битта тўсиқ бор: у ҳам бўлса, ахборот тақчиллиги. Америка жамоатчилиги Марказий Осиё минтақасида рўй бераётган воқеалар тўғрисида етарли ахборотга эга бўлмаяпти, ёки кўпинча, иккиламчи манбалардан нотўғри маълумот олмоқда. Шунинг учун ҳам Президент америкаликлар билан ҳар бир учрашувини мазкур тақчилликни бартараф этишга, уларда Ўзбекистон тўғрисида аниқ ва тўғри тасаввур уйғотишга бағишлади, ҳар бир фикрини далиллар билан асослаб берди.

Кўринадики, чет эллик сармоядорлар учун манфаатли ҳамкорлик йўлида имтиёзлар ва кафолатлар яратишнинг ўзигина кифоя эмас, бу ҳақда уларга ахборот етказиб бериш ҳам лозим экан.

«Америкен интернешнл груп» кенгаши аъзолари билан учрашувда Жанубий Кореянинг «ДЭУ» корпорацияси раиси Ким У Жун ҳам ҳозир бўлди. Президент ўша куни уни «Плаза» меҳмонхонасидаги қароргоҳида қабул қилиб, Асакада қурилаётган Ўзбекистон-Жанубий Корея қўшма корхонасини ишга тушириш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилган эди. Жаноб Кимнинг кенгаш аъзолари билан учрашувда иштирок этиши Ислом Каримовнинг мамлакатимизда хорижий ишбилармонлар ва сармоядорлар учун яратилган шарт-шароитлар тўғрисидаги фикрининг яна бир тасдиғи бўлди. У «ДЭУ» корпорацияси билан Ўзбекистон ҳамкорлиги америкаликларга намуна бўлиши мумкинлигини таъкидлади.

Президент америкалик бизнесменларга қарата дангал қилиб ўзаро ҳамкорлик соҳасида бўшлиқ бўлмайди, агар Ўзбекистон иқтисодига Америка сармояси келмаса, Япония ёки Жанубий Корея сармояси келади, деди.

Шундай учрашувларнинг натижаси ўлароқ, «Чейз манҳеттен банк» билан Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ўртасида битим ҳамда Ўзбекистон ҳукумати билан «Америкен интернешнл груп» кенгаши ўртасида ўзаро бир-бирини тушуниш тўғрисида меморандум имзоланди.

Ўзбекистон билан «Америкен интернешнл груп» молия холдинги ўртасида тижорат ва молия соҳасида фавқулодда ҳоллардан суғурта қилиш борасида ҳамкорликнинг аҳамиятли жиҳати шундаки, у АҚШдаги бошқа компанияларнинг ҳам Ўзбекистон бозорига кириб келиши учун йўл очиб беради, уларни ўзаро манфаатли алоқалар ўрнатишга ундайди.

Шундай қилиб, Америка диёрига бўлган сафар ниҳоясига етди. У Ўзбекистоннинг етакчи мамлакатлар билан алоқаларининг келажаги порлоқ эканига ишонч уйғотади. Зеро, мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг муваффақияти ҳам, миллий мустақиллигимизни мустаҳкамлаш ҳам, минтақавий хавфсизлик масалаларини ҳал этиш ҳам халқаро ташкилотлар, Америка Қўшма Штатлари каби дунё сиёсати ва иқтисодида муҳим ўрин тутадиган давлатлар билан қалин муносабатлар ўрнатишга боғлиқ.

***

Президент И. Каримов раҳбарлигидаги Ўзбекистон Республикаси делегацияси 26 октябрь куни АҚШдан Тошкентга қайтиб келди.

Фахриддин НИЗОМ.
(ЎзА).

СУРАТЛАРДА: *Ўзбекистон Президенти И. Каримовнинг АҚШ Вице-президенти А. Гор ҳамда Чехия Республикаси Президенти В. Гавел билан учрашуви пайтлари.*

Ф. ҚУРБОНБОЕВ
(ЎзА) тасвирга олган.

Туркистон — умумий уйимиз

БАРЧАНИНГ ҚАЛБИДАГИ ТУЙҒУ

Туронзамин халқларининг азалий қондошлиги, дини, тили, одатлари илдизи бирлиги, маданият ва санъатимизнинг бир булоқдан сув ичиши тарихий ҳақиқатдир. Шу боис, ана шу қардошлик туйғуси, бир-бирига интилиш истаги доимо, ҳатто, бу ҳақда гапириш гуноҳи азим саналган даврларда ҳам, қалбларимизда яшаб келди.

Шу кунларда ўзаро алоқаларни ривожлантириш, халқларимизни янада яқинлаштиришга хизмат қилувчи «Туркистон халқлари маданияти форуми»ни ўтказишга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Биз мазкур халқаро анжуман — қурултойни ўтказиш қўмитаси аъзоси, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Одил ЁҚУБОВ билан бу борада амалга оширилаётган ишлар ҳусусида суҳбатлашдик.

— Одил ака, мазкур форумнинг мақсади ҳақида гапириб берсангиз.

— Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва осойишталикни сақлаш, бу ердаги мустақил давлатлар ўртасида иқтисодий, маданий ҳамкорликни ривожлантириш, бир улкан чинор шохлари бўлган халқларимизнинг тотувлигини асраш Президентимиз Ислом Каримов ўтказаётган сиёсатнинг муҳим жиҳатларидан биридир.

Зотан, юртбошимизнинг шу йил кўкламида Олий Мажлис сессиясида бу қардош халқлар бир оиланинг иноқ фарзандлари. Туркистон эса умумий уйимиз бўлиши лозим, деган гапларида теран маъно бор. Шуни таъкидлашни истардимки, бу барчамизнинг тилимиз учида турган гап эди.

Шу боис биз, бир неча олим ва ёзувчилар «Туркистон — умумий уйимиз» шиори остида халқ ҳаракати тузсак, шу йўл билан бироз сийрак тортиб қолган борди-келдиларни яна тикласак, деган фикрга келдик. Зеро, турли халқларнинг илм-фани, маданияти, адабиёти бир-биридан озиқланиб турмаса ривожлана олмайди.

Қозоғистонда ўтган Ўзбекистон Республикаси кунлари доирасида бир гуруҳ ўзбек олимлари, ёзувчи ва шоирлари, санъаткорлари қозоқ биродарларимиз билан учрашдик. Суҳбат чоғида ана шу фикрни уларга ҳам айтдик. Шу мақсадда халқаро анжуман — форум ўтказсак, дедик. Шуниси қувончлики, бу ҳаракатга ҳеч ким шубҳа билан қарамади, «керакмикан», «шартмикан» деган гапни айтмади.

Менимча, бунга сабаб биз ўтказмоқчи бўлган тадбир — «Туркистон халқлари маданият форуми»нинг мақсади ниҳоятда олижаноблигидадир. Аввало, бу — сиёсатдан холи, давлатга қарашли бўлмаган, таъбир жоиз бўлса. норасмий ҳаракатдир. Қолаверса, бизнинг мақсадимиз буюк аждодларимиз боғлаб кетган дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлаш, Марказий Осиё давлатларида яратилган илмий кашфиётларни, энг яхши адабиёт ва санъат асарларини қардош халқларимиз мулкига айлантириш, бошқача айтганда, халқларимиз маънавий бойлигига бойлик қўшишдан иборатдир.

Бундан ташқари, маданият намояндалари — адибу санъаткорлар, рассомлар — халқ руҳининг ифодачиси, орзу-истакларининг куйчиси экан улар ўртасидаги самимий дўстлик халқларимизнинг чинакам биродарлигига хизмат қилиши табиийдир. Ахир, Собит Муқонов билан Ғафур Ғулом, Ойбек билан Мухтор Авезов, Миртемир билан Абдулла Тожибоев каби сиймолар дўстлиги, ижодий ҳамкорлиги тилларда достон эмасми?

Сўнгра юқоридаги масала хусусида қирғиз дўстларимиз билан фикрлашдик. Улар ҳам бу ҳаракатни қўллаб-қувватлашларини изҳор этдилар. Мен,ҳатто, шу кунларда Бельгияда ишлаётган машҳур қирғиз адиби Чингиз Айтматов билан телефон орқали гаплашдим. У ҳам бу ҳаракатни ниҳоятда хайрли иш деб баҳолади.

Тожик, туркман дўстларимиз ҳам бу тадбирнинг ғоят савобли эканини таъкидлаб, бизга хатлар ёзди. Таниқли тожик олими, академик Муҳаммаджон Осимий қўнғироқ қилиб, бу ҳаракатга республика парламентида ҳам хайриҳоҳлик билдирилганини айтди.

— Қурултойга тайёргарлик қандай бормоқда? У қачон ўтказилади?

— Шу йил сентябрь ойи бошларида Тошкентда «Туркистон халқлари маданияти форуми»нинг биринчи қурултойига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича ташаббус гуруҳи ҳамда ташкилот қўмитаси тузилди. Унга қирғиз адиби Ч. Айтматов, қозоқ дўстларимиздан М. Шаханов, Қ. Муаммаджонов, Қ. Наймонбоев, туркман олими О. Бобоев, Тожикистондан Б. Содиқов, Ўзбекистондан академиклар П. Ҳабибуллаев ва Г. Пугаченкова аъзо бўлдилар. Ташаббус гуруҳи форум ва унинг биринчи қурултойи мақсади ҳамда вазифаларини белгилади. Дастлабки босқичда амалга ошириладиган ишларнинг асосий йўналишларини ишлаб чиқди. Марказий Осиёдаги беш мустақил давлат раҳбарларига мурожаатнома қабул қилинди.

Ташкилот қўмитаси Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон Ёзувчилар уюшмалари ҳамда Фанлар академияларига таклифномалар юборди. Ҳозир улар билан алоқа боғлаб турибмиз. Қурултойда ҳар бир республикадан ўртача 40-50 нафардан делегат иштирок этиши кўзда тутилмоқда. Қурултой ноябрь ойининг ўрталарида Тошкент шаҳрида ўтказилади.

— Сиз адиб сифатида Туркистон халқлари келажагини қандай тасаввур этасиз?

— Ҳалқимизда этни тирноқдан ажратиб бўлмайди, деган пурҳикмат мақол бор. Туркистон халқлари асрлар давомида қон-қардош, қуда-анда бўлиб яшаб келади. Бир дарёдан сув ичади, бир яйловда чорва боқади. Шундай экан, биз аҳил ва тотув бўлсак, бир-биримизнинг камчилигимизни тўлдириб, кунимизга яраб ҳаёт кечирсак, фаровон келажакка тезроқ эришамиз. Яқинлашиб келаётган «Туркистон халқлари маданияти форуми»нинг биринчи қурултойига қизиқишнинг катталигига сабаб ҳам айни шундадир. Мухтасар қилиб айтганда, мен Туркистон халқлари келажагини ҳамжиҳатликда, тотувликда кўраман. Форумимиз ана шу эзгулик йўлида хизмат қилишига ишонаман.

Аҳмад ТОШХЎЖАЕВ
суҳбатлашди.
(ЎзА).

РЕСПУБЛИКА ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси валюта биржасида 1995 йил 27 октябрда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 18,78 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати — 34,40 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1995 йил 28 октябрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади *)

1 Австралия доллари	25,99	10 Португалия эскудоси	2,33
1 Австрия шиллинги	3,50	1 Сингапур доллари	24,33
1 Англия фунт стерлинги	54,37	1000 Туркия лираси	0,38
10 Бельгия франки	12,00	1 Финляндия маркаси	8,14
1 Голландия гульдени	22,04	1 Франция франки	7,02
10 Греция драхми	1,49	1 Швеция кронаси	5,19
1 Дания кронаси	6,35	1 Швейцария франки	30,42
1 АҚШ доллари	34,40	1 ЭКЮ	45,00
1 Миср фунти	10,12	10 Япония иенаси	3,40
1 Ирландия фунти	55,80	1000 Россия рубли	7,64
1 Исландия кронаси	0,54	1 Эстония кронаси	3,09
10 Испания песети	2,82	1000 Украина карбованеци	0,20
100 Италия лираси	2,16	1 Латвия лати	64,66
1 Канада доллари	25,18	1 Литва лити	8,60
1 Кувайт динори	114,72	1 Қозоғистон тенгеси	0,66
100 Ливан фунти	2,14	1 Молдова лейи	7,58
1 Германия маркаси	24,68	1000 Беларусь рубли	2,9
1 Норвегия кронаси	5,55		

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шахобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан харид қилишда воситачилик ҳақи олинмайди.

ЎЗБЕКИСТОН — ПАРИЖДАГИ КЎРГАЗМАДА

Франция пойтахтидаги Париж Катта саройи миллий галереясида «Серенада, будда диёри. Ипак йўлидаги ўн асрлик санъат» деб ном олган кўргазманинг тантанали очилиш маросими бўлди. Кўргазма ЮНЕСКОнинг «Ипак йўли — мулоқот йўли» дастури доирасида тайёрланган. Мазкур дастурда Марказий Осиё давлатлари тарихи ва маданиятини ўрганишга алоҳида эътибор берилган. Чунки бу давлатлар жўғрофий жиҳатдан қулай жойлашгани туфайли Шарқ билан Ғарб ўртасида иқтисодий алоқаларни ривожлантиришда, илмий, маърифий ва диний ғояларни тарқатишда жуда катта ўрин тутган.

Кўргазма Франция Миллий музейлари уюшмаси томонидан Ўзбекистоннинг Париждаги элчихонаси ва Франция Республикасининг мамлакатимиздаги элчихонаси иштирокида ташкил этилган. Кўргазма 1996 йил 19 февралга қадар ишлайди.

Ўзбекистонда унча кенг тарқалмаган «Серенада» атамасини инглиз географи Орель Стейн истеъмолга киритган. Бу сўз Ҳиндистон билан Хитой ўртасидаги ноёб маданият вужудга келган улкан ҳудудни билдиради.

Париж кўргазмасига жаҳондаги энг катта музейлар — Берлин музейи, Санкт-Петербургдаги Эрмитаж, Британия музейи, Стокгольмдаги Этнография миллий музейи, Токио миллий музейи ва бошқа музейлар экспонатлари қўйилган.

Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлигининг Ҳамза номидаги санъатшунослик илмий тадқиқот институти тақдим этган экспонатлар кўргазма томошабинларида катта қизиқиш уйғотмоқда. Франция Миллий музейлари директори Франсуаза Кашэн ҳамда Осиё санъат миллий музейи бош асровчиси Жан Франсуа Жарижнинг гапига қараганда, Ўзбекистон экспонатлари жуда нодир, тарихий қиммати жиҳатидан уларга тенг келадигани йўқ.

ЮНЕСКО ва Франция Маданият вазирлигининг таклифига биноан кўргазмани очиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари С. Саидқосимов ва Ўзбекистон Республикасининг Франциядаги элчиси А. Саидов иштирок этди.

(ЎзА).

ОЛИЙ СУД ПЛЕНУМИ

27 октябрь куни Республика Олий Судининг навбатдаги пленуми бўлди. Унда Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари раҳбарлари, ҳуқуқшунос олимлар, Олий Суд ҳамда вилоят судьялари қатнашди. Пленумни республика Олий Суди раиси У. Мингбоев бошқарди.

Пленумда Прокуратура, Ички ишлар вазирлиги ва Олий Суд муассасаларида гиёҳвандликка қарши кураш борасида амалга оширилаётган ишлар муҳокама этилди. Республика Олий Суди раисининг ўринбосари А. Полвонзода гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар билан қонунга хилоф равишда муомала қилишга оид жиноят ишлари бўйича суд амалиёти тўғрисида маъруза қилди. Бу борадаги ишларни такомиллаштиришга қаратилган Олий Суд қарори қабул қилинди.

Республика Олий Суди пленумида илк бор судьялик лавозимига тайинланган судьялар қасамёд қабул қилди.

(ЎзА).

• 29 октябрь — Туркия Республикаси мустақиллиги куни

ЭРДЎҒОН АЙТУН:

«МАМЛАКАТИНГИЗ ТАРАҚҚИЁТИГА ИШОНАМИЗ»

Ушбу байрам муносабати билан Туркия Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Эрдўғон Айтун мухбиримизга қуйидагиларни сўзлаб берди.

— Мамлакатимизда юз берган ушбу тарихий воқеа халқимиз ҳаётида туб бурилиш ясади, — дейди жаноб элчи. — Негаки, тарих саҳнасида ўз эрки ва мустақиллиги учун курашган халқимизнинг асрий орзу-умидлари 1923 йилнинг 29 октябрида рўёбга чиқди. Тарихдан маълумки, Биринчи жаҳон урушида Германия ва унинг иттифоқчилари томонида туриб иштирок этган Усмонийлар империяси голиб мамлакатлар тазйиқи остида «Мондрасс» сулҳини имзолашга мажбур бўлди. Натижада бир неча мамлакатлар Туркияни окупация қилишди.

Биринчи жаҳон уруши охирида иттифоқчилар Анатолияни босиб олиб, ҳудудини бўлиб ташлагач, Мустафо Отатурк ҳамкор қаршилик кучларини яратиш мақсадида турк халқини Анатолияни ҳимоя этишга сафарбар қилди. Тўрт йиллик жанггу-жадаллардан сўнг Отатурк қўмондонлиги остидаги турк армияси 1922 йилнинг 30 августида ғалабани тўла-тўкис қўлга киритди. Туркия 1923 йилнинг 29 октябрида мустақил республика деб эълон қилинди. Ушбу хушхабар халқ томонидан шоду хуррамлик билан кутиб олинди. Шу тариқа мамлакат босқинчилик асоратидан тўла халос бўлиб, тинч тараққиёт йўлига ўтди.

Шуни ҳам айтиш жоизки, ўша вақтда ёш давлат олдида ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш, иқтисодиётини қолоқликдан олиб чиқиш ва бу мақсадда эса ислоҳотлар ўтказиш муҳим вазифа бўлиб турар эди. Чунки халқнинг турмуш даражаси ниҳоятда паст эди. Лекин шунга қарамасдан Туркия қисқа фурсатларда ўзини ўнглаб ола бошлади. Отатурк бошчилигидаги ҳукумат мамлакатда бир қатор ислоҳотлар ўтказишга киришди. Мамлакатда қонунчилик базаси барпо этилиб, бутун давлат тузулмаси ўзгартирилди. Дин билан давлат ишлари бир-биридан ажратилди. Бундай тадбирлар мамлакат тез суръатларда тараққий этишида асосий омил бўлди.

Айни вақтда эса Туркия жаҳоннинг иқтисодий жиҳатдан тараққий этган мамлакатларидан бири ҳисобланади. 80-йилларда ўтказилган ислоҳотлар натижасида мамлакатимизда саноат ва қишлоқ хўжалик соҳаларида улкан муваффақиятларга эришилди. Чет эл инвес-

тициясини кенг жалб қилиш, корхоналарга эркинлик бериш Туркияда ишлаб чиқаришнинг ўсишида асосий омил бўлди. Ҳозирги кунда ҳам мамлакат саноати ва хизмат кўрсатиш соҳаларига хорижий сармоялар кенг жалб этилмоқда. Агар 1981 йилда Туркия иқтисодиётига атиги 663 миллион АҚШ доллари ҳажмида чет эл сармоясини киритишга эришилган бўлса, 1994 йилнинг октябрида бу кўрсаткич 13,8 миллиард долларга тенг бўлди.

Мамлакатнинг жаҳон бозоридаги ўрнининг мустаҳкамланиб бораётганлиги эса қувончли ҳолдир. Туркиянинг ташқи иқтисодий алоқаларида Германия, АҚШ, Франция, Италия, Саудия Арабистони ва Голландия мамлакатлари асосий ўринни эгаллайди. Ҳозир республикамиз экспортининг ҳажми 20 миллиард АҚШ долларини ташкил этмоқда.

Шуни мамнуният билан айтмоқчиманки, Ўзбекистоннинг мустақилликка эришуви мамлакатимизда катта қувонч ва ҳаяжон билан кутуб олинди. Ўша кезларданоқ мамлакатимиз ҳукумати қардош Ўзбекистон билан ҳар томонлама ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришга алоҳида аҳамият бериб келмоқда. Мамлакатингиз мустақиллигини биринчи бўлиб тан олган, дипломатия муносабатлари ўрнатган ва юртингизда илк элчихона очган мамлакат ҳам Туркия ҳисобланади.

Савдо-иқтисодий, маданият, ҳаво йўллари орқали юк ва йўловчилар ташиш, сармояларни ўзаро рағбатлантиришга оид икки мамлакат раҳбарлари имзолаган ҳужжатлар бугунги кунда ўз натижасини бермоқда.

Ҳозирда икки мамлакатнинг ўзаро тенг манфаатли ҳамкорлик алоқалари қишлоқ хўжалигидан саноатга қадар, барча соҳаларни қамраб олган. Қўшма корхона, банк ва фирмаларнинг Ўзбекистонда юксак савияда фаолият кўрсатаётганлиги фикримизнинг далилидир. «Кўч холдинг», «Гама», «Текфанг», «Ай-Сел», «Демир» каби йирик фирма ва қўшма корхоналар иқтисодий алоқаларимизни мустаҳкамлашда алоҳида ўрин тутади.

Бугунги кунда эса мамлакатингиз иқтисодиётига сармоя сарфлаш иштиёқидаги Туркия фирмаларининг сони кун сайин ортиб бормоқда. Негаки, Ўзбекистондаги кучли ижтимоий сиёсат, энг муҳими юртингиздаги барқарорлик бу борада янги имкониятларни очиб бермоқда.

Кўриниб турибдики, бу каби мисоллар, дини ва тили бир бўлган икки дўст халқнинг ҳамкорлик алоқаларининг келажаги нечоғлик порлоқ эканидан далолат бермоқда.

Биз Ўзбекистоннинг иқтисодий ислоҳотлар йўлидаги саъй-ҳаракатлари қисқа фурсатларда янада ижобий натижалар келтиришига аминмиз.

«Халқ сўзи» мухбири Фурқат САНАЕВ ёзиб олди.

***СУРАТЛАРДА:** Туркиядан кўринишлар.*

• «Оқ олтин» — 95

НАВОИЙ: ОКТЯБРДА РЕЖАНИ УДДАЛАШНИНГ ЎЗИ БЎЛМАЙДИ

Вилоят пахтакорлари 120000 тоннадан зиёд пахта тайёрлаб, давлат буюртмасини барвақт бажардилар

НАВОИЙ — мамлакатнинг саноатлашган вилоятларидан бири. Бунинг устига энг шимолий минтақада жойлашган бўлишига қарамай, ҳар йили давлатга камида 120 минг тонна пахта хомашёси етказиб беради.

Шимолнинг об-ҳавоси беқарор, инжиқ бўлади. Қолаверса, вилоятда ер ва сув шароити ҳам Ўзбекистоннинг кўпгина минтақаларига нисбатан бироз мураккаброқ. Аммо навоийлик деҳқонлар ҳар доимгидек, бу йил ҳам об-ҳаводан мурувват кутмай, бор имкониятларни ишга солиб меҳнат қилдилар. Аввало ғўзанинг вилоят шароитига энг мос навини билиб танлашга ҳаракат қилинди ва пахта майдонининг ярмидан кўпига синалган «Бухоро-6» навли чигит экилди. Маълумки, ҳар қайси навнинг ўзига хос агротехникаси бўлади. Пахтакорлар ғўзани суғоришдан тортиб барча тадбирларни ўтказишда ана шу агротехника талабларига амал қилдилар. Натижада асосий майдонларда йиллик режани қоплайдиган мўл ва сифатли ҳосил етиштирилди. Иккинчидан, бу йил ҳосил эрта пишиб етилиши учун ғўзага сув ва ўғит қулай агротехника муддатларда берилди, ҳар бир ишлов экин талаб қилган пайтда сифатли ўтказилди. Давлат буюртмасининг октябрь ойидаёқ бажарилишининг асосий сабабларидан бири ҳам шу бўлди.

Ҳар қандай карвоннинг ўз карвонбошиси бўлади. Қизилтепа, Навбаҳор, Навоий туманлари пахтакорларига ана шундай таъриф бериш мумкин. Улар чигитни экишдан бошлаб, бутун парвариш давомида бошқаларга ўрнак бўлганларидек, йиғим-теримда ҳам уюшқоқлик кўрсатдилар. Қизилтепаликлар режага қўшимча белгиланган миқдордаги ҳосилни ҳам деярли йиғиштириб бўлишди. Ҳар йили йиғим-теримда пешқадамлик қилаётган «Ўзбекистон», «Ўртачўл юлдузи», «Деҳқонобод» жамоа хўжаликлари деҳқонлари бу йилги мавсумда ҳам илғорлик қилдилар. Навбаҳордаги учта пахта пункти терим айни қизиган паллада ҳам хўжаликлардан келтирилган ҳосилни куттириб қўймай, қабул қилиб турди. «Янгиқўрғон» хўжалигидаги М. Рустамов, «Зарафшон»дан С. Аслонов, Охунбобоев номли жамоа хўжалигидан Ҳ. Авазов бошлиқ бригадалар ҳамда Файзи Ўринов ва Умида Каримоваларнинг оилавий звенолари режадагидан ортиқча 3-4 тоннадан пахта топшириб, энг юқори кўрсаткичга эришдилар.

Навбаҳор тумани ҳокимлиги раҳбарлари терим мавсуми давомида ишхоналарида деярли ўтирмай, эртаю кеч дала меҳнаткашлари орасида бўлдилар. Пахта йиғим-терими билан боғлиқ катта-кичик муаммоларнинг ҳаммаси иш тепасида ҳал этиб борилди. Бундай раҳбарлик ва ташкилотчиликнинг самараси эса, меҳнатнинг пировард натижасида яққол кўриниб турибди.

Аммо, афсуски, ҳамма туман ҳокимлиги раҳбарлари шаънига ҳам бундай илиқ-иссиқ гап айтиб бўлмайди. Чунончи, Хатирчи туманида аҳвол бутунлай ўзгача. Ҳолбуки, бу туман вилоятнинг энг йирик туманларидан ҳисобланади. Хўш, қолоқликнинг сири нимада? Тўғри, объектив сабаблар ҳам йўқ эмас. Масалан, сув масаласи бироз мураккаб. Лекин бу баҳона бўлолмайди. Сабаби — шу туманнинг ўзида «Ўзбекистон», Э. Абдиев номли, К. Раҳимов номли пешқадам хўжаликлар бор. Улар объектив сабабларни баҳона қилиб ўтирмай, имконият изладилар, звини топдилар, режани уддалаб, юзларини ёруғ қилдилар.

Э. Абдиев номли жамоа хўжалиги раиси Ҳабибулла Мустажоевнинг ташкилотчилик қобилияти ҳақида алоҳида тўхталиш жоиз. Уни, таъбир жоиз бўлса «янгича қолипдаги раис» дейиш мумкин. Бу хўжаликда «тенглаштириш» деган гап йўқ. Мукофотни фақат ўзини кўрсатганлар, у ёки бу ишни қойил қилганлар олади. Бир сўз билан айтганда, хўжаликда бозор муносабатлари рисоладагидек жорий этилмоқда.

Шу ўринда ечимини тополмай, йилдан йилга кўчиб келаётган бир долзарб муаммо хусусида ҳам тўхталиб ўтишга тўғри келади. Қолаверса, бу ҳар бир қишлоқ меҳнаткашига аён. Вилоятдаги 50 та хўжаликдан 40 таси ҳар йили давлатга пахта топшириш режасини уддалаб, ҳатто, ошириб бажариб келади. Бироқ, афсуски, кўпгина хўжаликлар камбағал, ночар, зарар кўриб ишлайди. Деҳқонлар ўз меҳнатлари ҳақини узоқ вақт ололмаяптилар. Иккинчидан, минерал ўғитлар масаласи ҳам мураккаблашиб қолди. Масалан, аммафосга бўлган эҳтиёж 25 фоиз қондириляпти. Ерларимиз икки йилдан бери калийли ўғитларни умуман кўргани йўқ.

Пахтани қайта ишловчи корхоналарнинг аҳволи ҳам деҳқонларникидан қолишмайди. Улар топширған маҳсулотлари учун орадан ярим йил вақт ўтиб ҳақ оладилар, унгача эса кредитлар ҳисобига кун кўрадилар.

Иқтисодий ислоҳот ва умуман, бозор муносабатларининг пахта етиштирувчи ҳамда уни қайта ишловчи ташкилотларга тезроқ етиб бориши зарурлигини ҳаётнинг ўзи тақозо этаяпти. Афтидан, қишлоқ хўжалиги тармоқларида кўп укладли иқтисодиётни жадал ривожлантириш зарурга ўхшайди. Лўнда қилиб айтганда, деҳқонларнинг ҳақини хомашёни толага айлантиргандан кейин эмас, балки вақтида тўлаш лозим...

Шуниси қувончлики, дала меҳнаткашлари, айниқса, пахтакорлар нолишни ёқтиришмайди. Ҳар қандай шароитда ҳам ўз зиммаларидаги вазифани дўндириб бажаришга одатланишган. Навоийлик пахтакорлар бу йил ҳам шундай кайфият билан меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг нияти далалардаги ҳосилнинг сўнгги чаноғигача йиғиштириб олиб, республиканинг умумий хирмонига иложи борича кўпроқ ҳисса қўшишдир. Ана шунда ҳосил байрами тантаналари чоғида кўпчилик қатори уларнинг ҳам юзлари ёруғ бўлади.

К. БЕЛУГИНА,
Ўз мухбиримиз.

КЎРСАТМА ЭМАС, АМАЛИЙ ЁРДАМ БЕРИШДИ

ОҚҚЎРҒОН тумани меҳнаткашлари давлатга 39 минг тонна пахта топшириб йиллик режани муддатидан илгари бажардилар

АВВАЛО шуни таъкидлаш керакки, оққўрғонликлар утган йилларда йўл қўйилган хато ва камчиликлардан тўғри хулоса чиқариб, бу йил ғўза навини танлашдан бошлаб, ҳамма ишни пишиқ-пухта бажаришга ҳаракат қилдилар. Биринчидан, ғўзанинг «С-6530» ва «С-6524» навлари айнан туман шароитига мос бўлиб чиқди. Ҳосили мўл ва эрта пишиб етилди. Иккинчидан, терим машиналари мавсумга барвақт созлаб қўйилди. Махсус тузилган таъмирловчи бригадалар иш жойларини бевосита пахтазорларга кўчирдилар.

Қолаверса, туман ҳокимлиги пахта йиғим-терим мавсумига оид ҳамма ишларни ташкил этишни ўз зиммасига олди. Аммо бу ёрдам йўл-йўриқ кўрсатиш эмас, балки амалий ёрдамдан иборат бўлди. Айниқса, терим машиналари айни иш қизиган пайтида у ёки бу эҳтиёт қисм йўқлигидан бекор туриб қолмади. Буни йиллик режани вилоятда биринчи бўлиб 12 октябрдаёқ бажарган «Озод» жамоа хўжалиги мисолида кўриш мумкин. Машиналар бевақт бузилмай, эҳтиёт қисмлар йўқлигидан туриб қолмай, унумли ишлагани учун жами ҳосилнинг 94 фоизи улар ёрдамида йиғиштириб олинди. Шунингдек, «Маданият», «Гулистон», Охунбобоев номли, «Ҳонқа» жамоа хўжаликлари ва «Оққўрғон» ширкатлар уюшмаси ҳам режанинг барвақт бажарилишига катта ҳисса қўшдилар.

— Терим суръати бўшашгани йўқ, — дейди туман деҳқончилик саноати уюшмаси раиси Қамбарали Омонов. — Ҳозирги илиқ-иссиқ кунларнинг ҳар дақиқасини ғанимат билиб, далаги бор ҳосилни тезроқ йиғиштириб олишимиз лозим. Ҳамма пахтакорларимизнинг фикри шундай. Зеро, пахтазорларимизда ҳали ҳосил бор.

А. ЙЎЛДОШЕВ.

ОРОЛБЎЙИДА ИСИРИҚ ЙИҒИЛАДИ

Мўйноқ тумани ҳокимлиги қошида «Адиросмон» кичик корхонаси ташкил қилинди.

Мазкур кичик корхона Орол денгизи сатҳидан бўшаган бир неча ўн минглаб гектар ерларда ўсиб ётган қимматбаҳо доривор ўсимлик — исириқларни йиғиш, қуритиш, ишлов бериш ва сотиш билан шуғулланади. Оролбўйи исириқлари тажриба учун йиғиб текшириб кўрилганида унинг таркибида етмиш фоиздан ортиқроқ алколоид моддалари бор эканлиги аниқланган эди.

«Адиросмон» кичик корхонаси Қорақалпоғистон Республикаси «Дори-дармон» бирлашмаси билан ҳамкорликда фаолият кўрсатмоқда.

А. ҲАЙИТБОЕВ.

НАФАҚАТ БАЛИҚЧИЛИК...

Қизилтепа туманидаги «Тошработ» жамоа хўжалигининг Зарафшон дарёси бўйидаги ҳудудида бир ярим гектар балиқхона ташкил этилди.

Бу иш туман раҳбарияти ва хўжаликнинг чорвачилик фермаси жамоаси ташаббуси билан амалга оширилди.

Бу ҳавзада нафақат балиқчилик, балки мўйначиликни ҳам йўлга қўйиш мумкин. Айни кунларда сув каламушлари кўпайтирилмоқда. Бу камёб жониворнинг гўшти ҳам парҳез таом эмиш.

Т. ЭШБОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

АРАБ ДАВЛАТЛАРИ ҲАМКОРЛИГИ КЕНГАШИ УЧРАШУВИ

Саудия Арабистони пойтахти Ар-Риёдда араб давлатлари ҳамкорлиги кенгашининг учрашуви бўлиб ўтди.

Унда мазкур кенгашга аъзо давлатларнинг ҳарбий маҳкамалари бошлиқлари иштирок этдилар. Учрашув қатнашчилари Форс кўрфазида ҳамкорликда ташкил этилган ҳарбий қўшинлар таркибини 25 минг нафарга етказишга келишиб олди.

ҚАҚШАТҚИЧ ЗАРБА

Шри-Ланкада ҳукумат қўшинлари Тамил қўпорувчиларига қақшатқич зарба берди.

Натижада 70 нафардан ортиқ жангари ҳалок бўлди. Ҳукумат қўшинлари айни пайтда Жафна ярим оролининг шимолий ҳудудини жангарилардан тозалаш учун ҳаракат қилмоқда. Ушбу мақсадда улар бир неча жанговар самолёт, кўплаб замонавий қурол-аслаҳаларни ишга солмоқдалар.

БОШ ВАЗИР ЭТИБ ТАЙИНЛАНДИ

Гаити Президенти Жан-Бертран Аристид ташқи ишлар вазири Клодет Верлегни парламент раҳбарияти билан келишган ҳолда мамлакатнинг Бош вазири этиб тайинлади.

Халқ ассамблеяси К. Верлег номзодини қўллаб-қувватлаганидан сўнг у расмий равишда мазкур лавозимни эгаллаши мумкин.

КУЧЛИ ЕР ҚИМИРЛАШИ

Хитой Халқ Республикасининг Юньнань вилоятида кучли ер қимирлаши рўй берди.

Зилзила кучи рихтер шкаласи бўйича 6,5 баллга етди. Маълумотларга кўра, 22 киши ҳалок бўлган. Сейсмологларнинг хабар беришича, зилзиланинг ўчоғи вилоятнинг маъмурий маркази Куньминь шаҳридан 150 километр нироқда жойлашган.

ДАРОМАД ОШИБ БОРМОҚДА

Жаҳонга машҳур Суваийш каналидан тушадиган даромад йилдан йилга ошиб бормоқда.

Мазкур канал назорати бошқармаси бошлиғи Иззат Одилнинг айтишича, жорий йилда канал келтирадиган фойда икки миллиард АҚШ долларига етиши мумкин. Бу кўрсаткич ўтган йилдагига нисбатан 85 миллион долларга кўпдир. Иззат Одил келгуси йилда канални янада кенгайтириш режалаштирилаётганини айтиб, шу пайтгача «Яшил бурун» орқали айланиб ўтадиган бағайбат кемаларнинг Суваийш канали орқали ўтишига имкон яратилишини таъкидлади.

• Бугуннинг гапи

Солиққа тортиладиган ер майдонларини аниқлашни енгиллаштириш, ердан фойдаланишнинг аҳволини яхшилаш ва тартибга солиш мақсадида республика Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида фойдаланиладиган ерларни ялпи рўйхатдан ўтказиш тўғрисида»ги (1994 йил, 31 декабрь) қарорининг ижро муддати ўтиб кетганига қарамай, бугунгача мамлакатда ер майдонларининг ярмига яқини рўйхатдан ўтказилди, холос. Ваҳоланки, қарорда ҳокимликларга ерларни 1995 йилнинг биринчи ярмида маҳаллий бюджет ҳисобига ялпи рўйхатдан ўтказиш топширилган эди. Бу иш Сирдарё, Тошкент, Наманган, Қашқадарё вилоятларида ўта суст олиб борилмоқда. Нега?..

ҚИНҒИР ИШНИНГ ҚИЙИҒИ

Мамлакатда солиқ тизими шаклланаётган бугунги кунда, қатор текширув ва жарима солишларга, матбуот орқали олиб борилаётган тушунтиришларга қарамай, ердан нотўғри фойдаланиш, уни талон-тарож қилиш, ҳисоботдан яшириб қолиш, ер солиғини тўламаслик ҳолатлари камаймаяпти. Хўш, нега бундай нохуш ҳоллар такрорланаяпти? Ёки солиқчилар яхши ишлашмаяптими? Аксинча, улар бутун куч ва имкониятларини ишга солишаяпти. Қолаверса, хорижий давлатларнинг илғор иш тажрибаларидан ҳам фойдаланилмоқда. Унда нега «депсиниш» устига «депсиниш» бўляпти?

Ҳамма гап шундаки, ҳали жойлардаги корхона ва ташкилотлар, асосан қишлоқ хўжалиги соҳасидаги жамоалар раҳбарлари солиқ тўловлари борасидаги ўз масъулиятларини тўлигича англаб етмаяптилар. Бу борада чиқарилган қатор қарорлар ва қонуний кўрсатмаларни кўнга илишмаяпти. Натижада ерга бўлган муносабат ҳамон эскилигича қолмоқда. Халқ ризқи турли нопок ниятли кимсаларнинг шахсий манфаатлари учун асқотаяпти.

Республика Давлат Солиқ қўмитаси, унинг жойлардаги бошқарма ва инспекциялари билан ҳамкорликда ўтказган текширувлари натижасида нафси ҳалак ёйган кимсаларнинг қатор қинғир ишлари фош этилди. Жумладан, Сирдарё вилоятидаги Р. Мусамуҳаммедов номли ширкатлар уюшмасидаги раҳбарлар давлат мулки бўлган ерни талон-тарож қилишгача бориб етишган. Фуқаролар билан 24 гектар ерга ижара шартномаси расмийлаштирилгани ҳолда нафси ўпқон кимсалар 107,4 гектар ерни хотамтойлик қилиб бўлиб беришган. Натижада, ўнлаб гектар ер ноқонуний тақсимлаб берилган ва 11.973 сўм солиқ давлат бюджетига тушмаган.

«Сардоба» ширкатлар уюшмаси раҳбарлари янаям антиқароқ усул қўллашди (уюшма раиси А. Тастанбеков). Улар мавжуд қонун-қоидаларни бир четга суриб қўйиб, «Ер ўз қўлимизда, нимани хоҳласак шуни қиламиз», қабилида иш тутишди. Қарабсизки, «ишбилармонлар»нинг бир фириб бериши оқибатида, 48,7 гектар ер майдони ҳеч қандай қоғоз-қаламсиз тақсимланди. Бундан ўша «ишбилармон»лар қанча фойда кўрди билмадиг-у, лекин давлат ғазнасига 7590 сўмлик зиён келтирилди.

С. Сиддиқов номли (раиси А. Ёқубов) ва «Андижон» ширкатлар уюшмасидаги аҳвол ҳам бундан баттарроқ эканлиги аниқланди. Хўжалик раҳбари А. Ёқубов ўзим хон, кўланкам майдон қабилида иш тутганлиги шундоққина сезилиб турибди. Бўлмаса, оз эмас, кўп эмас, 264,4 гектар ер ҳам ноқонуний тарзда тарқатиладими?! Раиснинг тантиликлари давлатга 41986 сўмга тушди. Қонуний тарзда олиниши керак бўлган шунча солиқдан ҳалигача дарак йўқ.

М. Жайноқов ҳам ўз касбдошидан ортда қолмасликка ҳаракат қилганга ўхшайди. У ўзи раҳбарлик қилаётган «Андижон» ширкатлар уюшмаси тасарруфидаги 97,7 гектар ерни фуқароларга ноқонуний тарзда тақсимлаб, 51514 сўм солиқнинг бюджетга тушмаслигига сабабчи бўлди.

Бундай «азамат»лар бошқа вилоятларда ҳам жавлон ураётганлиги аниқланди. Қайси туманда текшириш ўтказилмасин, албатта у ёки бу хўжаликда қонунбузарликка йўл қўйилаётганлиги маълум бўлмоқда. Фарғона, Навоий, Хоразм ва Бухоро вилоятларидаги ҳамда Тошкент шаҳридаги ердан фойдаланувчи ташкилот ва муассасалар, шунингдек, жисмоний шахслар йил охирлаб бораётганига қарамасдан мавжуд қонун-қоидаларда кўзда тутилган ер солиғини тўламаганликларини қандай изоҳлаш мумкин?

Солиқ идоралари ходимларининг жойлардаги текширишлари натижасида, қатор корхона ва ташкилотлар 10 минг гектардан ошиқроқ ердан яширинча фойдаланишаётгани маълум бўлди. Солиқчилар томонидан 23 миллион сўмдан зиёд қўшимча ер солиғи ундирилиши тўғрисида далолатномалар тузилди.

Яна мисолларга мурожаат этамиз: Тошкент вилоятида бу йил 305 та ёки мавжуд корхоналарнинг 9,2 фоизи текширилганда ҳисобдан яшириб қолинган 207,7 гектар ер майдони топилди. Тошкент шаҳридаги 392 та корхона ва ташкилот ҳам бу борада ўзига хос рекорд қўйишди-ю, аммо узоққа боришда олмади. Солиқчилар уларнинг йўлига «тўғаноқ» бўлишди. 67 гектардан ошиқроқ яширилган ер майдони аниқланиб, қарийб 3153 сўм миқдорида қўшимча солиқ тўловлари ундириладиган бўлди.

Аҳоли фойдаланаётган ерларни ҳисобга олиш ва улардан ундириладиган солиқ тўловлари ҳам кўнгилдагидек эмас. Давлат солиқ қўмитасининг табиий ресурслардан фойдаланганлик учун солиққа тортиш бошқармасидан берилган маълумотларга кўра республика аҳолиси тасарруфида бўлган 575 минг гектардан ошиқроқ ер майдони солиқ идораларидаги расмий рўйхатларда 406 минг гектар деб қайд этилган. Ёки республика ер балансида ўз томорқасига эга 3669 минг оила турган ҳолда 3290 минг оила солиқ тўловчи сифатида рўйхатга олинган. Бу рақамлар ҳали 379 минг оилани аниқлаш ва 169 минг гектар яширилган ер майдонларини топиб рўйхатга олиш лозимлигини кўрсатади. Бу соҳада айниқса Фарғона, Тошкент, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикасида жуда кўп иш қилиниши керак. Хусусан, ҳозиргача Фарғона вилоятида ҳисобга олинмаган 103 минг оила ва қарийб 20 минг гектар ер майдони, Тошкент вилоятида 51 минг оила ва 20 минг гектарга яқин ер, Қашқадарё вилоятида 39 минг оила ва 29 минг гектар ер, Қорақалпоғистон Республикасида 43 минг оила ва 17 минг гектардан ошиқ ер майдони мавжуд. Наманган вилоятида 46 минг оила, Сурхондарё вилоятида эса 19 минг гектардан ошиқ ер ҳалигача рўйхатга олинмаган.

Бизда нима кўп, хушманзара манзиллар, мусаффо тоғ ҳавосига эга бўлган гўшалар кўп. Ана шундай жойларда ўз дала ҳовлиларига эга бўлган 136 минг киши тегишли солиқ идораларидан рўйхатдан ўтмаган. Ваҳоланки, бу дала ҳовлиларнинг умумий ер майдони 13,5 минг гектар.

Қиссадан ҳисса шуки, жойлардаги ҳокимликлар, Вазирлар Маҳкамасининг қарорини ўз муддатида бажаришдан манфаатдор эмас кўринади. Бўлмаса, масъулияти аниқ ишлар бунчалик даражада пайсалга солинармиди?!

Юзлаб гектар давлат мулкини ўнгу-сўлга «совға» қилаётган, минг-минглаб сўм халқ ризқи бўлган солиқларни қумга сингган сувдек ғойиб қилиб юбораётган «чаққон» раҳбарларнинг бу даражадаги бепарволиги кишини ғажжублантиради.

Шодиёр КАРИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Ибодулла ЎСАРОВ,
Давлат Солиқ қўмитаси матбуот хизмати ходими.

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

TV

ДУШАНБА, 30

ЎзТВ I

7.00 — 9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!»** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Ҳукм этилган». Бадиий фильм.
10.30 Ўкув кўрсатуви. Алабиёт.
11.00 «Маҳалламиз болалари».
12.00 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Пахтакор» — «АСК».
12.45 «Оҳанграбо жилолар». Кинодастур.
13.30 — 14.05 Фарғона вилояти Данғара тумани «Дилнавоз» халқ ансамблининг концерти.

***

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 **«Кўтирчоқлар — менинг дўстларим».**
18.00 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Нақшлар бўстони». Ҳужжатли фильм.
18.15 **Ўзбек давлатчилиги тарихи. «Оқ хунлар империяси».**
18.40 Футбол шарҳи.
18.55 Эълонлар.
19.00 **Янгиликлар.**
19.15 Эълонлар.
19.20 **Ўзбекистон композиторлари ва бастакорлари уюшмасининг X қурултойи олдидан.** Тўхтасин Жалилов номидаги халқ чолғу оркестри ижро этади.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.55 Эълонлар.
21.00 «Уч юрак зарби». Ака-ука Исломовлар.
21.40 **ЎзТВ хазинасидан. Ўлмас Умарбеков. «Ойнинг олтин ўроғи».** Телеспектакль.
22.50 Эълонлар.
22.55—23.15 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Кўзмунчоқ».
19.00 «Тафсилот».
19.10 «Интервью». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Жамшил Зокиров билан мусоҳаба.
19.30 **«Халқ банки — Сизнинг хизматингизда».**
20.00 «Параллель».
20.30 «Қайнона». Бадиий фильм.
21.50—22.20 «Спорт-тайм».

ЎзТВ III

ЎзТВ

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
18.00 «Ахборот» (рус тилида).
18.15 Эълонлар.

*

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.20 — 21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

*

ЎзТВ

23.20 «Сайгаклар». Телефильм.
23.35 — 23.45 Янгиликлар (рус тилида).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.50 «Курьер». Ахборот кўрсатуви.
21.10 Эълонлар.
21.15 Видео — «О».
23.00 — 23.05 Эълонлар.

СЕШАНБА, 31

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Ўзбектелефильм» кўрсатади: «Шоҳсанам». Фильм-концерт.
9.20 ЎзТВ хазинасидан. Ўлмас Умарбеков. «Ойнинг олтин ўроғи». Телеспектакль.
10.30 Ўкув кўрсатуви. Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари.
11.00 **Кашф этилаётган имкониятлар. «Акциялорлар».**
11.30 Немис тили.
12.00 «Ёшлик» студияси. «Билимлар манбаи».
12.30 «Лалдарлик овчи». Бадиий фильм.
13.45—15.45 «Умидлар йили». Видеоканал.

* * *

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 «Аҳвол қандай, чемпион?»
17.50 «Ватан остонадан бошланали».
18.20 **«Хотира». Валуд Маҳмуд.**
18.55 Эълонлар.
19.00 **Янгиликлар.**
19.15 Эълонлар.
19.20 **«Адолат».** Ҳуқуқий-публицистик кўрсатув.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.50 Эълонлар.
20.55 **«Туркистон — умумий уйимиз».**
21.35 **«Эъзозлаги қўшиқлар».**
22.15 «Диллаги таплар». Абулқосим Туйчиев.
23.15 Эълонлар.
23.20—23.40 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

18.30 «Мультфейерверк».
18.45 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
19.05 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
19.55 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
20.20 «Видеогид». Янги бадиий фильмлар ҳақида.
20.40 «Теле-ательє-шоу».
20.50 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.30—23.10 «Кинонигоҳ».

ЎзТВ III

ЎзТВ

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
18.00 «Ахборот» (рус тилида).
18.15 Эълонлар.

***

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00

***

18.20 — 21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

*

ЎзТВ

23.20 «Бу ажиб дунё».
23.40 — 23.50 Янгиликлар (рус тилида).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 —19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».
19.55 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари.
20.15 «Кино — дўстлик ришталари».
20.50 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.50 «Дилар» (қозоқ тилида).
22.30 —23.30 «Соккер-клуб». Футбол шарҳи.

ЧОРШАНБА, 1

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Шум бола». Бадиий фильм.
10.30 Ўкув кўрсатуви. Табиатшунослик.
11.00 **Эъзоз. «Олқиш олган омонлар...»**
11.30 Ўкув кўрсатуви. Зоология.
12.00 **Бир актёр театри. Зулфия. «Ишққа маскан юрагим».**
12.30 «Алифбо сабоқлари».
13.00—15.00 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.

* * *

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 «Новвой ва ялқов». Мультфильм.
17.40 **«Умид учқунлари».** Ўсмирлар учун тележурнал.
18.10 «Хазинамиз таянчи».
18.45 «Шеърий дақиқалар».
18.55 Эълонлар.
19.00 **Янгиликлар.**
19.15 Эълонлар.
19.20 Спорт хабарномаси.
19.30 **«Олтин мерос». Бастакор Тўхтасин Жалилов қўшиқлари.**
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.50 Эълонлар.
20.55 **М. Бафоев, Ю. Исматова. «Улуғбек буржи».** «Тановар» миллий рақс ансамблининг телевизион балет-спектакли.
22.40 Эълонлар.
22.45 **Футбол. Ўзбекистон кубоги. Ярим финал. «МХСК» — «Сўғдиёна».**
00.15—00.35 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 «Уй ҳайвонот боғи».
18.55 «Жонли тил».
19.55 «02» тўлқинида.
20.20 «Тошкент оқшомида».
21.20—22.50 «Кинематограф».

ЎзТВ III

ЎзТВ

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
18.00 «Ахборот» (рус тилида).
18.15 Эълонлар.

***

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00

***

18.20 — 21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

*

ЎзТВ

23.20 «Инглизча кундалик».
23.50 — 24.00 Янгиликлар (рус тилида).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 —19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».

«ОМАД» таништиради:

19.55 «СПОРТ ҚИТЪАСИ».
22.55 Эълонлар.
23.00 — 23.50 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

ПАЙШАНБА, 2

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Денгиз шунқорлари». Бадиий фильм.
10.35 **«Ёшлик» студияси. «Талабалик бўш вақти...».**
11.20 «Бола бошидан...». Мактабгача тарбия масалалари.
11.50 Шифокор экрани. «Болаларни рационал овқатлантиришнинг аҳамияти».
12.20 М. Бафоев, Ю. Исматова. «Улуғбек буржи». «Тановар» миллий рақс ансамблининг телевизион балет-спектакли.
14.05—16.05 «Маърифат» видеоканали.

* * *

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 «Хўтикча бўлган экан». Мультфильм.
17.40 «Унутма мени». Киноконцерт.
18.10 **«Менда фикр бор».** Тадбиркорлар телевизион клуби.
18.55 Эълонлар.
19.00 **Янгиликлар.**
19.15 Эълонлар.
19.20 **«Табаррук қаламжолар». Амир Темур юбилейи олдидан.**
19.50 **«Юзма-юз».** Олим С. Олимов билан мулоқот.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.50 Эълонлар.
20.55 **«Иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлидан». Ўзбекистонда хусусийлаштиришга бағишланган Жанубий халқаро конференция иши якунларига бағишланади.**
21.40 Мумтоз мусиқа кечаси.
22.25 **«Олтин мерос».** Халқ артисти Раҳим Пирмуҳамедов.
23.50 Эълонлар.
23.55—00.15 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

18.30 «Омад» тақвими. Мунажжимлар башорати.
18.35 «Теле-ательє-шоу».
18.40 Видео янгиликлари.
19.05 «Оламнинг яратилиши». Оммабоп кўрсатув.
19.35 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
20.25 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
21.10—22.50 «Кинонигоҳ».

ЎзТВ III

ЎзТВ

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
18.00 «Ахборот» (рус тилида).
18.15 Эълонлар.

***

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00

***

18.20 — 21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

*

ЎзТВ

23.20 «Менинг қадрдон кабутарларим». Телефильм.
23.40 — 23.50 Янгиликлар (рус тилида).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 —19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».
19.55 «Бозор иқтисодиёти сабоқлари».
20.25 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.25 «Вариацияли мавзу».
22.05 «Ўзбекистон — ҳамкорлик йўлидан».
22.45 — 23.45 «Опера билан учрашув».

ЖУМА, 3

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Калаванинг учи». Бадиий фильм.
10.10 «Ҳаракатда баракат».
10.30 Ўкув кўрсатуви. Физика.
11.00 Немис тили.
11.30 Ўкув кўрсатуви. Математика.
12.00 Янги китоблар.
12.30 «Буни ҳамма билиши керак».
13.00 Ўзбек куйларидан концерт.
13.30—14.40 **Ҳамза Имомбердиев. «Сирли ҳарфлар».** Республика қўғирчоқ театрининг спектакли.

* * *

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 «Қандай қилиб Алдар кўса Йўлбарсни лақиллатди?». Мультфильм.
17.40 «Булоқлар кўз очганда».
17.55 **«Эл тинчлиги йўлида».**
18.25 «Ёндирмагил юраккинамни». Хонанда Жўрахон Раҳимов куйлайди.
18.55 Эълонлар.
19.00 **Янгиликлар.**
19.15 Эълонлар.
19.20 **«Ўзбек киносининг барҳаёт саҳифалари».**
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.50 Эълонлар.
20.55 **Миллионлар минбари. «Ўзликни англамоқ бахти».**
21.25 **ЎзТВ экранида — кинокомедия. «Омад ҳамиша келавермайди».**
22.40 **Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Кушон» — «Динамо».**
23.25 Эълонлар.
23.30—23.50 **«Ахборот».**

ЎзТВ II

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 «Довюрак Ҳочбар ҳақида ривоят». Бадиий фильм.
20.00 «Ўтмишсиз келажак йўқ».
20.30 «Билиб қўйган яхши».
20.55 «Шифокор билан мулоқот».
21.35 «Бизнес-академия».
22.00—22.40 «Бу бўстон аро...».

ЎзТВ III

ЎзТВ

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
18.00 «Ахборот» (рус тилида).
18.15 Эълонлар.

***

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
7.30 — 9.00

***

18.20 — 21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

*

ЎзТВ

23.20 «Жонли сайёра».
23.50 — 24.00 Янгиликлар (рус тилида).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

18.10 —19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».

«ОМАД» таништиради:

19.55 Эълонлар.
20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
20.50 «Компьютер-Осиё» (Информатика системаси).
21.20 «Кулгига нима етсин!». Ҳажвий кўрсатув.
21.45 Эълонлар.
21.50 «Даракчи». Ахборот кўрсатуви.
22.00 Эълонлар.
22.05 — 23.45 Видео — «О».

ШАНБА, 4

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Таня ва икки мушкетёр». Бадиий фильм.
10.20 **«Салом, фестиваль!». Республика қўғирчоқ театрларининг V фестивали якунига бағишланади.**
11.05 «Узингни эр билсанг...».
11.50 Жўра Маҳмуд. «Овсинлар». Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилоят театрининг спектакли.
13.20 Мактаб ўқувчилари учун. «Кўшиғим, жон қўшиғим».
14.00—14.35 «Яхшилан боғ қолади». Телефильм.

* * *

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 «Соғин».
17.50 «Олам». Маърифий кинодастур.
18.45 Эълонлар.
18.50 «Шарқ дурдоналари».
19.10 Эълонлар.
19.15 «Ишингиз бароридан келсин!».
19.25 «Оҳанглар оғушида».
19.40 «Имкон чўққилари». Гиннеснинг рекордлар оламида.
20.00 **«Ўзбекистон янгиликлари»** (инглиз тилида).
20.10 Оқшом эртаклари.
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ахборот».**
20.50 Эълонлар.
20.55 «Юлдузли онлар».
21.55 **«Туши ёлғу».** Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

9.00 «Мультфейерверк».
9.15 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
9.35 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
10.25 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
10.50 «Видеогид».
11.10 «Теле-ательє-шоу».
11.20 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.00 «Кинонигоҳ».
13.40—17.40 «СПОРТ ҚИТЪАСИ».

*

«Тошкент» студияси таништиради:

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.10 «Коллекция».
19.40 «Пульс». Хабарлар.
19.55 «Менинг кўчам».
20.10 «Кичик дебют».
20.40 «Кинематограф».
22.10 «Ҳар соҳадан бир шингил».
22.30—23.30 «Хонадонингизда осойишталик бўлсин!».

ЎзТВ III

ЎзТВ

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
18.00 «Ахборот» (рус тилида).
18.15 Эълонлар.

***

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.20 — 21.40

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
21.40 — 23.20

*

ЎзТВ

23.20 «Қайинзорлар оралаб». Ҳужжатли телефильм.
00.20 — 00.30 Янгиликлар (рус тилида).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 «Истиқбол эгалари». Ҳужжатли фильм.
10.30 «Аччиқ данак». Болалар учун фильм.
11.35 — 12.05 «Тадбиркорлик мактаби».

***

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мультқарусель».
19.55 «Дўстлик сарҳад билмайди».
20.35 «Сўзана ва чинни буюмлар». Телефильм.
20.50 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
21.15 «Бу ажиб дунё».
21.35 «Эллада».
22.35 «Би-Би-Си» янгиликлари.
22.45 —23.40 «Яшайман ... Куйлайман ... Севаман ...» Борис Тохтахунов.

ЯКШАНБА, 5

ЎзТВ I

7.00—9.00 **«Ассалом, Ўзбекистон!».** Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

9.00 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 **«Ёшлик» студияси. «Ватанимга хизмат қиламан».**
11.00 «Шоҳрух» клуби.
11.30 «Икки дил таронаси». Роза Одамбоева, Аъзам Мирзааҳмедов.
12.00 «Болалар меҳмонхонаси».
12.30 «Муҳаббат тилсими». Бадиий фильм.
13.50 «Актёрлар ва роллар». Азиза Бекматова.
14.30—15.15 **Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Динамо» — «Нефтчи».**

* * *

17.25 Кўрсатувлар тартиби.
17.30 «Сеними, шошмай тур!». Мультфильм.
17.45 «Санъат гунчалари».
18.15 **«Аския».** Телефильм.
18.55 Эълонлар.
19.00 **«Ойнаи жаҳонда...».**
19.20 Эълонлар.
19.25 Спорт хабарномаси.
19.35 **Санъат усталари ижросида концерт.**
20.25 Эълонлар.
20.30 **«Ҳафтанома».**
21.00 Эълонлар.
21.05 **«Тимсол»** видеоканали.
22.35 **ЎзТВ экранида биринчи марта. «Қуёшларга эргашган инсон».** Бадиий фильм.
24.00—00.30 «Ҳафтанома».

ЎзТВ II

«ОМАД» таништиради:

10.00 «Омад» тақвими. Мунажжимлар башорати.
10.05 «Теле-ательє-шоу».
10.15 Видео янгиликлари.
10.35 «Оламнинг яратилиши».
11.05 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия).
11.55 «Эм-Ти-Ви» оҳанглари ва Эълонлар.
12.40—14.20 «Кинонигоҳ».

*

17.00 Мультконцерт.
17.15 «Жаҳон географияси». Оммабоп кўрсатув.
18.05 Эълонлар.
18.10 Видео—«О». Бадиий видеофильм.
19.50 Эълонлар.
19.55 «Курьер». Ахборот кўрсатуви.
20.15 «...яна об-ҳаво ҳақида».
20.25 «Постфактум». Ҳафталик шарҳ.
20.35 «Кулгига нима етсин!».
21.00 Видео—«О».
22.40 «Автосалон».
23.00 Эълонлар.
23.05 «Даракчи».
23.15 Эълонлар.
23.20—23.50 «Америка юлдузлари».

ЎзТВ III

ЎзТВ

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
18.00 «Панорама» (рус тилида).
18.20 Эълонлар.

*

РОССИЯ ЖАМОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
18.20 — 22.50

*

РОССИЯ ДАВЛАТ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
22.50 — 23.20

*

ЎзТВ

23.20 «Кўшиқ мафтунлари». Телефильм.
23.50 — 24.00 «Панорама» (рус тилида).

ЎзТВ IV
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

10.00 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!». Мультфильм.
10.30 «Менинг кўчам».
10.45 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
12.30 «Хонадонингизда осойишталик бўлсин!».
13.30 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
13.40 — 14.50 «Далиллик учун юз грамм». Кинокомедия.

***

18.10 —19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар».
20.05 «Имконият излаб ...».
20.25 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.
21.25 «Би-Би-Си» янгиликлари.
21.35 «Чинсэн».
22.20 «Бу ажиб дунё».
22.40 «Манбилар».
23.20 —23.30 «Си-Эн-Эн» янгиликлари.

Тошкент шаҳар телефон тармоқлари абонентлари ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳар телефон тармоқлари ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси эслатиб ўтади

Маҳаллий, шаҳарлараро ва халқаро телефон алоқасидан фойдаланиш қоидаларига мувофиқ, республикада амал қилаётган қонунлар *(Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 12 майдаги "Корхона ва ташкилот раҳбарларининг халқ хўжалигида ҳисоб-китобларни ўз вақтида ўтказиш юзасидан масъулиятларини ошириш тўғрисида"ги Фармони)*га асосан шаҳар телефон тармоқлари абонентлари телефон учун навбатдаги тўловни кейинги ойнинг 15-кунигача, шаҳарлараро ва халқаро сўзлашувлар учун 15 кунлик муддат ичида тўлашлари шарт.

Қонун абонентларнинг кўрсатилган хизмат қийматининг камида 15 фоизини олдиндан тўлаб қўйишларини назарда тутади.

Бу талабларнинг бажарилмаслиги телефонни узиб ва олиб қўйиш, сўнгра дебиторлик қарзини суд орқали мажбуран ундириб олинишига сабаб бўлади.

Ҳурматли шаҳар телефон тармоғи абонентлари!

Ўз мажбуриятларингизни батартиб бажаришингизни, абонентлик тўловлари ҳамда шаҳарлараро ва халқаро телефон хизматлари учун ҳисоб-китобни ўз вақтида ўтказишингизни, телефондан фойдаланганлик учун қарзларингиздан 10 кунлик муддат ичида узишингизни сўраймиз.

Дебиторлик қарзи муддатини ўтказиб юборганлик учун телефонни узиб ёки олиб қўйиш Сизга катта ноқулайлик туғдириши шунингдек, телефон қайта уланадиган бўлса, катта миқдорда сарф-харажат қилишингизга тўғри келиши мумкин.

Телефондан фойдаланганлик учун олдиндан ҳақ тўлашни одат қилинг. Абонентлик тўловини бир неча ой олдин тўланг, шаҳарлараро ва халқаро телефон алоқаси хизмати учун аванс ҳисоб-китобларини тўлдириб боринг.

Бу - Сизнинг фойдангиз!

Тарифлар ўзгарган чоғда қайта ҳисоб-китоб қилинади.

Тошкент шаҳар телефон алоқаси ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бошқармаси.

"ЭНЕРГОҚУРИЛИШИНДУСТРИЯ"
ИШЛАБ-ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

Хўжалик ва ташкилотларга чекланмаган миқдорда майдаланган шағал

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Баҳоси келишилган нархда, пул ўтказиш йўли билан.

Шағал вагонларда етказиб берилади.

Манзилимиз:

Навоий кўчаси, 22,
"Пахтакор" ёки "Навоий" метро бекати.
Тел.: (3712) 41-04-24.

Паррандачилик хўжаликлари ходимлари

ДИҚҚАТИГА!

Тухум солинадиган махсус идиш (решетка) дан қийналаётган бўлсангиз

«Марғуба-интернешнл» қўшма корхонаси

турли рангдаги пластмасса идишларни тавсия этади. Улардан 200 марта фойдаланишингиз мумкин.

Тухум шу идишларда ташилганда жуда оз миқдорда синиши кафолатланади. Чунки, унда технологик янгилик қўлланилган бўлиб, идишлардаги ёриқчалар уларни бир-бирига маҳкам ёпиштириб туради ва улар жойланган қути анчагина босимга бардош беради.

Қуйидаги телефонлар орқали мурожаат қилинг:
(3712) 54-06-14,
телефакс:
(3712) 54-54-74.
Манзил:
700025, Тошкент ш.,
А. Қаҳҳор кўчаси, 48 «А».

Ташкилот
Тошкентдаги омборидан:

ХХР да чиқарилган аккумуляторларни сотади:

6ст 55
6ст 60
6ст 75
6ст 105
6ст 150
6ст 200

Нархлар, тўлов йўли келишилган ҳолда.

Тел.: 93-09-29.

«ДАВ В» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТИЖОРАТ ФИРМАСИ:

— эни 1,4 метр, қалинлиги 100 микронгача бўлган полиэтилен плёнкасини нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш йўли билан сотади;
— иккиламчи ПНДни, чиқитларни сотиб олади;
— юкларни жавобгарликни зиммага олган ҳолда сақлаш учун қабул қилади.

Телефонлар: 91-41-64; 90-18-35. Соат 8 дан 17 гача. 76-20-69. Соат 18.00 дан кейин.

Тошкент полиграфия комбинати каучукдан, металлдан, муҳр ва штамплар, пломбаловчи асбоблар ёзувлар ва шахсий имзолар, шунингдек, ўйма-корлик ишларини тайёрлайди.

Бизда энг арзон баҳоларда, юқори сифатли ва қисқа муддатларда бажарилади.

*Бизнинг манзил: Тошкент ш., Навоий кўчаси-30 **(«Марказий телеграф» бекати, Тошполиграфкомбинат) Телефонлар: 44-10-04; 44-63-23.***

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари жамоаси Бош муҳаррир ўринбосари Л. Н. Пакга онаси

Ольга Ивановна КОАКнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади

Ўзбекистон акциядорлик тижорат саноат-қурилиш банки жамоаси Марказий аппаратнинг биринчи бўлим бошлиғи

Андрий Яковлевич ШЕРБАНЕВнинг

бевақт вафот этиши муносабати билан қариндошлари ва яқинларига чуқур таъзия билдиради

Ўсимлик моддалари кимёси институти жамоаси илмий ходим Э. Бурихўжаевага онаси

Мели ая БЎТАБОЕВАнинг

вафот этгани муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади

«АЛ-ФАРОСАТ»

Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси

ҚУЙИДАГИЛАРНИ НАҚД ПУЛГА ВА ПУЛ ЎТКАЗИШ ЙЎЛИ БИЛАН СОТАДИ:

- ROYAL - 125 NX назорат касса машиналари (Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 18.10.1995 йил 183 рақам билан давлат реестрига киритилган);
- назорат-касса машиналари учун қоғозлар;
- 486 /Dx2/ 66 компьютерлари;
- буюртмачи хоҳишига қараб бошқа ҳар қандай кўринишдаги компьютерлар.

ҚУЙИДАГИ ИШЛАРНИ АМАЛГА ОШИРАДИ:

- назорат-касса машиналарини ўрнатиш ва ишга тушириб бериш;
- назорат-касса машиналарида ишловчи мутахассисларни ўқитиш;
- компьютерлар учун дастурий таъминотлар ишлаб чиқиш;
- локаль ҳисоблаш тармоқларини ўрнатиш;
- монтаж қилинадиган ЛВС кабель каналлари. Улар орқали ахборот тармоқларини улаш ва кейинчалик таъмирлаш (Кабелларнинг уч хили бор).

Бизнинг товарларимиз ва хизматимиз сифатли, ишончли, қулайдир.

Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
«Афросиёб» дўконининг «Ал-Фаросат» махсус бўлими.

(Мўлжал: Алишер Навоий номли театр).

Маълумотлар учун телефонлар: 36-55-18, 36-21-46.
Тел/факс: (3712) 36-73-44.

© "Mulkdor"

БИР ПИЁЛА ЧОЙ УСТИДА

Мен уни аста-секин кашф эта бошладим. Аввало исми ёқди. Салобатли, оғир-босиқ, сипо. Сўнг... чеҳраси: маъноли, нурли, исми-жисмига монанд. Кейин овози, гаплари. У она юрти Наманган ва Хоразм шеваларини уйғунлаштирган ҳолда шундай ёқимли талаффузда сўзлардики... Илк нутқини вилоят хотин-қизлар қўмитаси қошида ташкил қилинган «Дийдор» гуруҳи гурунгларида эшитганман. Мунаввара ишлаётган театр раҳбари, тиниб-тинчимас инсон, ўз юрти тарихи, маданияти жонкуяри «Марварид таққан аёл», «Жўбби жўжакнинг ҳийласи», «Соқили наво» каби драматик асарлар муаллифи Комил Авазнинг у ҳақдаги сўзларидан сўнг фикрларим янада ойдинлашди: «Мунаввара мушоҳадаси кенг, кўп китоб ўқийдиган қиз.

Тўйма-тўй юрмайди, ўтиришмаларни севмайди. Бировни ғийбат ҳам қилмайди. Энг муҳими — ижодкорлик обрўсига путур етказмаган».

Юзма-юз

НОВВОЙ ҚИЗИ

Огаҳий номидаги Хоразм вилоят мусиқали драма ва комедия театри актрисаси Мунаввара Омонбоева билан мулоқот

— Онам шифокор бўлишимни хоҳлардилар. Ўзим ҳам. Лекин ёзги таътилларда қўшнимизникига келиб юрувчи актриса Раъно Бўронова, «сендан яхши санъаткор чиқади», дея кўнглимга ғулғула солиб қўйди, дея суҳбатни бошлаб беради Мунаввара. Тошкент театр ва рассомлик санъати институтида вокал бўйича уч тур бўларкан. «Дутоҳ»ни, «Бир ишва билан»ни берилиб ижро этдим. Артистлик маҳорати бўйича этюддан ҳам ўтдим. Шундай қилиб мен Вера Николаевна Сундукова билан Иза Исаевалар курсида ўқий бошладим. Кейинчалик эса... курсдошим Бахтиёрдан ўзимни олиб қочадиган, у сўзласа довдираб қоладиган бўлиб қолдим. У билан фақат роль ўйнаган пайтлардагина суҳбатлашардим, холос. Лекин тақдирдан қочиб қутилиб бўлмас экан.

Асли Бахтиёрга Алишер Навоий театрига, менга Муқимийга йўлланма беришганди. Баъзан Тошкентда қолмаганимга афсусланаман. Сабаби мен саҳнада бир гапни айтсам, томошабинлар ўзларича жавоб отишади. Йиғласангиз куладиганлари, кулсангиз бепарво эснаб ўтирадиганлари ҳам бор. Назаримда вилоят театрлари енгил-елпи ижрога ўрганиб, томошабинларни ҳам шунга ўргатиб қўйишган шекилли. Одамлар жиддийроқ нарса кўришса зерикиб қолишади. Қани биздаям санъаткорнинг тил учида турган гапини тушунадиган моҳир театршунос, санъатшунослар бўлса. Шунда томошабиннинг савияси янада ошармиди.

Менга трагик роллар, оғир юкли ҳолатлар ёқади. Тўртинчи курсда «Ой тутилган тунда» (Мустай Карим асари) Зубаржадни, сўнг Нурхон, Холисхонни ўйнадим. Учови ҳам фожеий. Энг яхши кўрган образим — Лайли. Куни бўйи репетицияларда юриб, икки соат спектаклда ўйнаб ҳам чарчамасдим.

— Яна қандай ролларда чиқишни хоҳлардингиз?

— Янги тушган Хоразм келини образини яратсам. Одатда улар бир-икки болалик бўлгунларича қайнлари иззатини тутиб қаттиқ гапиришмайди. Овоз чиқмагандан кейин уруш-жанжал ҳам бўлмайди-да. Оила мустаҳкамлиги, тотувлигига хизмат қилувчи жуда гўзал удум-а. Энг муҳими эса, — оғир сўлиш олиб гўё муқаддас бир сирни ошкор қилаётгандай эҳтиётлик билан гапни узоқдан бошлади, Мунаввара. — Биласизми, биз кўпинча театрга томошабин, хусусан, аёллар кам келишидан нолиймиз. Менимча бу табиий. Негаки улар ҳар куни кўриб юрган, жонларига теккан манзаралар: оилавий можаролар, қўшнилар арази, ота-оналар мажлиси, бозор-ўчар, бекатларда автобус кутишлар... Театрга киришса яна шу лавҳалар. Бу уларни бездириб юбормайдими? Истагим юксакроқ чўққига олиб чиқсак, шу баробар ўзимиз ҳам юксалиб борсак. Кундалик икир-чикирлардан устун турувчи ва яна нимаси биландир бизга жуда яқин улуғвор аёллар образларини яратсак. Одатда нафис жинслар жасоратли лавҳаларга уч бўлишади: Султон Санжардай шоҳга ўз оқилаю тадбиркорлиги ила бас келолган Тўрабекхоним... Мардликда тенги йўқ Тўмарис... Узун қўллари ила Амударёдан балиқ тутиб қуёшга тоблаб еган паҳлавон ўғили Ҳуббимқулини йўқотиб дарё бўйлаб зир югурган Анбар энанинг изтироблари. Шу улуғвор аёллар билан оддийгина онам Соҳиба ая ўртасида қандайдир уйғунлик борлигиданми... — Сени олис Хоразмда йўқотиб қўйишимни билганимда ўқишларга юбормасдим, — дегандилар бир гал.

— Демак, онангиз бу томонларга келиб қолганингиздан норозилар-а?

— Норози? — бирдан ҳушёр тортади (актриса) — Ундай деманг. Ота-она норозилиги бу — ёмон нарса. Мен ҳам кўнглим ҳижил тортиб шу ҳақда сўраганимда бу энди тақдир, болам. Сен билан мен ноиложмиз. Қаерда юрсанг ҳам соғ бўл. Мен мингдан-минг розиман, дедилар. Шу рози-ризоликлари чин дилдан бўлишлигини хоҳлабми ҳозир ҳам Наманган (Поп)га борсам помидор-бодрингларни териб, банкаларга жойлаб, «Майсаранинг иши»даги Ойхоннинг:

Кирларга тўлди дорим,

Кўтарилди губорим, — дея бошланувчи машҳур ариясини айтиб кўнглим покланиб, роҳатланиб кир-чир қолдирмай ювиб, уй-эшикларни қайта-қайта супуриб-сидираман.

Мунаввараsда драматизм ниҳоятда кучли дейди, — театрнинг бош режиссёри Ибодулла Ниёзматов. Бир артистнинг ҳам яхши қўшиқ айтиши, ҳам кучли драматизмга эга бўлиши камдан-кам учрайди. Бу айниқса классик асарлар ижросида асқотади. Биласиз, пойтахтда вилоят театрларининг тан олиниши қийин. Лекин Мунаввара боис «Лайли ва Мажнун» инсценировкаси Тошкент радиоси олтин фондидан жой олган. Театршунос олим, профессор Мамажон Раҳмонов ҳар гал бу қиз ўзи кичкина бўлса-да таланти катта, қўрқмасдан кучли образларни беравер дердилар. «Йўлчи юлдуз»да Бой хотинини калтаклаётганда хизматкор қиз Зеби — Мунаввара: урманг у касал ахир, дея ишонасизми сакраб-сакраб додлайди. Бир оғиз бу гапдан бой хотинининг ҳомиладорлиги, оғир калтак зарби мудҳиш хатога олиб келиши англашилади.

Томошабинлар театрга Ўзбекистон халқ артисти Бикажон Раҳимова, Зуҳур Қобулов, Онабиби Очилова, Султонпошша Раҳимова, Ражаббиби Бойжонова, Нусрат аялар учун келишарди. Шукур, ҳозир Мунавваралар бор. Бу қиз шарқона одоб қоидаларига риоя қилади. Ўзгаларга эҳтиром билан қарайди. Ҳар гал саҳнага чиқиш олдидан устоз санъаткорлардан фотиҳа олади.

— Мунаввараларнинг ҳозир роль ўйнаб, репетиция қилиб чарчамайдиган пайти, — дейди Ўзбекистон халқ артисти Гулора Раҳимова, — фақат режиссёрлар ёшларга мос спектакллар топиб, уларни ишлата билишлари керак. Мен ўзим унинг ёшида эканлигимда қанийди Ширин опалар (Ромозонова) декрет отпускасидан келишмаса, ўзим ўйнайверсам-ўйнайверсам, дердим.

— Хива тарихида 47 йил хонлик қилган, тақдир ўз сийловлари-ю синовларини аямаган шоҳ ва шоир Феруз қисмати битилган «Соқили наво»да (Комил Аваз асари) асосий қаҳрамонлар эр киши бўлганидан менга кичик бир роль — Бика тушди, дея суҳбатимизни давом эттиради Мунаввара. Эпизодларда бир-икки кўриниб ўтсам-да назаримда бу катта образдай эди. Шоҳнинг кўнглини олиб эътиборини қозониш осон эмас. Унга аёллик ҳусну малоҳатидан ташқари яна нимадир керакдай. Эртаклардагидай гилам тўқиб, соз чалиб, шатранж ўйнаб ё мерганлик ила не-не инжиқ шаҳзодалар қалбига йўл тополган қизлардай... Қолаверса, эр вазири — хотин деган доно мақол ҳам бор. Ана шу ўйлар менинг тинчимни олиб қўйди. Феруз ролини турмуш ўртоғим Бахтиёр ўйнаганиданми у билан тенг изтироб чекиб, тенг қувондик. Айтмоқчи, унда фарзандим Жасурбек ҳам Ражаб мерганнинг ўғли бўлиб ўйнайди. Бунгача у «Аждодлар қиличи» (Эркин Самандар) асарида туркон хотиннинг невараси бўлиб чиққан. Шу пайтгача доира чалиб, рубоб чертиб, расм солиб, синглиси Интизорга дарс тайёрлашда кўмаклашиб юрган Жасурбек энди саҳна ҳавасини олипти.

***

— Кеча нон ёпувдим. Сизниям бир татиб кўрсинлар дея обкелувдим. Икки-уч қўшнимгаям хамир қориб бердим. Мени қўлингиз мазали дея мақташади, — беихтиёр ростини айтиб қўйганидан дув қизарди актриса.

— Новвой бўлганингизда кулчаларингиз роса талаш бўларкан...

— Ўзим новвой қизиман-да.

— Э ҳа, неча кундан буён сиздаги оддийлик аралаш сеҳр сирини топа олмай гаранг бўлганим боиси буёқда экан-да.

— Қалимгилар суҳбатни бекорга отанг ким, онанг кимдан бошлашмаган. Мана бу афсонани эшитганмисиз. Салкам эллик йил юрт сўраган шоҳнинг ғойибона ишқи Наманган боғларида бўй таратиб юрган новвой қизига тушибди. Шоҳ амри вожиб Рози-ризоликлар ила қизни Хивага келтиришибди. Фаровонлик ичра фақир яшашни фахр билган новвой қизи — Бика рамазон ойларидан ташқариям Юсуф алайҳиссаломга тақлидан кун ора рўза тутибди. Саждадан бош кўтармабди. Лекин унинг соғлиги кун-кундан ёмонлаша бошлабди. Наманганнинг ноёб боғларини соғингани, деган ўйда шоҳ шаҳар ташқарисида тенги йўқ боғ бунёд эттирибди: бефойда, саройга қизиқчи-ю масхарабоз, халфа-ю ўйинчиларни чорлабди. Бика уларга қаприлиб ҳам боқмабди. Китоблар қаратиб, фоллар очдиришибди. Мунажжимлар лол, табиблар ҳайрон... ниҳоят сулувнинг тушида аён бўлибди: сен ўз меҳнатинг ила нонингни ҳалоллаб е, сенга ҳаром ярашмагай. Ўша тонгдан бошлаб Бика онасидай сирдош, содиқ чўриси ила тонг ҳавосидан нафас олмоқ баҳонасида новвойлар қошига югурар, терлаб-пишиб хамир қорар, улгурганича нон ёпаркан, унинг нонлари хон дастурхонига тортиладиган бўлибди. Ўзининг эса юзлари ширмой нондай тўлишиб, солиҳ фарзандга юкли бўлибди. Эҳтимол, Хива мадрасаларида таълим олаётган Махтумқули ушбу байтларни ўша ҳалол, покиза Бика таърифини эшитиб битгандир.:

Гўзал бордир гўзаллардан зиёда,
Унинг хизматида тургим келади.
Одобли, икромли, хушхулқ, озода,
То ўлгунча бирга бўлгинг келади.

Ана шундай фариштали аёллари борким, бу юртнинг ҳамиша тупроғи серунум, ризқи бутун, қуёши сарбаланд бўлгай.

Уллибиби ОТАЕВА.
Хоразм.

Бу ажиб дунё

ЎЗИ РОБОТ, АММО ЖОНЛИ АЁЛДЕК МАФТУНКОР

АФТИДАН, 2000 йилга бориб янги робот-аёл ҳар жиҳатдан одам-аёлнинг ўрнини босадиган кўринади.

ГАННОВЕРЛИК машҳур олим Манфред Вуртцманн мукаммал ҳолда яратган робот-аёл Фемин Олл идиш-товоқларни, кир-чирларни ювади, овқат пиширади, ҳатто... бола ҳам туғиб беради (аёл бачадони эмас, пробирка воситасида, албатта).

— Бу олимлар маҳорати ғалабасининг чўққисидир, — дейди Манфред. — Робот-аёл одам аёлнинг исталган фаолиятини ўрнига қўйиб бажара олади ва ҳатто, ундан ҳам ўтиб тушиши мумкин.

Кўпроқ манекенга ўхшаб кетадиган ушбу қурилма оддий электр резеткаси орқали қувват олади. Қўл-оёқлари, тиниқ юзлари ва узун қора сочлари билан тирик аёллардек мафтункор кўринади. Чангларни артаётганда, идиш-товоқ ва кир юваётганда худди аёллардек, нозик ҳаракат қилади. Эгнида калта қора кўйлак, узун ва силлиқ оёқларини бир текис ташлаб юриб бораётганида ҳамма хушқомат аёллар каби эркакларни мафтун этади. Доктор Вуртцманнинг мақташича, ФеминОллнинг табиатида қўполликдан, дағалликдан асар йўқ. Аксинча, доимо мулойим, ёқимтой. Ягона камчилиги — гапиришни билмайди.

Олимнинг айтишича, бундай робот-аёлни яратиш ғояси у хотини билан уч йилгина яшаб, ажралишиб кетганидан кейин туғилган. ФеминОлл ўз соҳибининг эҳтиёжларини тезда уқиб олади ва дарҳол бажо келтиради. Бундан ташқари ҳамиша босиқ, хотиржам, ортиқча чиқим ҳам талаб қилмайди.

Манфред аввалига уй юмушларини бажарадиган шунчаки робот ясамоқчи бўлган эди. Бироқ ФеминОлл бутун шаклу шамойили билан намоён бўлгач, олим «бундай келишган аёл туғиши ҳам керак» деган қарорга келди. Ўша кундан бошлаб уни ҳомилали бўла оладиган қилиш йўлларини излашга тушди ва мақсадига эришди.

Робот-аёлга одам бачадонига ўхшаш, ҳомилани кислород ва керакли озиқ моддалари билан таъминлаб туришга қодир махсус асбоб ўрнатилган. Ҳомила лаборатория шароитида ҳосил қилиниб, сўнг робот-аёлнинг «бачадон»ига жойлаштириб қўйилади.

— Бу тажрибани аввал ҳайвонлар мисолида синаб кўрдим, — дейди олим. — Натижа кутилганидан ҳам аъло бўлди. Ўйлайманки, ФеминОлл одамзод ҳомиласини ҳам ой-кунигача рисоладагидек вояга етказиб «туғади».

Дарвоқе, доктор Вуртцманнинг бир неча мижозлари ҳим тайёрки, уларни ФеминОллнинг чинакам аёллик хислатлари жуда қизиқтириб қолган. Афтидан, 2000 йилга бориб янги робот-аёл ҳар жиҳатдан одам аёлнинг ўрнини босиши ҳақиқатдан йироқ эмас кўринади.

ҲАДИСЛАР

Тангри наздида энг яхши гап — рост гапдир.

Ҳаённинг бутун вужуди яхшидир.

КЕЛИНГ, ТИЛИМИЗНИ ҚАЙРАБ ОЛАЙЛИК ЁКИ МАҚОЛЛАР ИЗОҲИ

ОТ ЧАЧАСИ УЗУНЛИГИ — ЎЗИГА ЗАРАР

Юқорида айтиб ўтилганидек, чача — от туёқларининг тепарогидан ўсиб чиққан соч, ёлча. Одатда бақувват, кучли, зотли отларнинг чачаси узун бўлади. От юраётганда, олдинги оёқларининг чачасини орқа оёқлари билан босиб олиши натижасида от бехосдан мункайиб кетиб, йиқилиб шикастланиши мумкин. Шунинг учун ҳам чопқир отларнинг олдинги оёқларидаги чачани чармдан ясалган «оёқлик» билан бекитиб, боғлаб қўйдилар. Мазкур мақолни мажозан: «Кишилик жамиятида баъзан шундай ҳоллар ҳам бўладики, ақлий жиҳатдан ўткир, жисмоний жиҳатдан кучли, ноёб ҳунар соҳиби ва ҳоказо бўлган одамни кўролмайдилар, чиқиштирмайдилар, «туҳмат тоши»ни отадилар, пайини қирқиш, охири бирор бало-қазога гирифтор қилиш, ўз ораларидан четлатиш, йўқотиш ҳаракатида бўладилар. У одамнинг ўткирлиги, кучлилиги, бошқалардан устунлиги ўзига зиён-заҳмат келтиради», деган маънода айтиб қолдирганлар. Вариантлари: «Булбул овозининг хушлигидан — қафасга гирифтор»; «Тулун туки — жонига оли, Кукқарга пати — ўзига бало».

Дейл КАРНЕГИ:

БУЮК ОДАМЛАРНИНГ БУЮКЛИГИ

уларнинг оддий кишилар билан муносабатларида намоён бўлади

«МЕН ҳеч ким ҳақида ёмон гап айтмайман, аксинча, ҳамманинг фақат яхши хислатларини таърифлайман» — деган эди буюк Бенжамин Франклин.

НЕМИС армияси аскарларига у ёки бу нохуш воқеа-ҳодиса хусусида дарҳол шикоят қилиш ёки танқидий фикр айтишга рухсат этилмайди. Аввал у бир ухлаб туриб, жаҳлидан тушиши керак. Агар қизиққонлик қилиб, дарҳол шикоят билан мурожаат қилса, уни жазолашади. Худо ҳаққи, бу тартиб оддий фуқаролар ҳаётига ҳам тадбиқ этилса, фойдадан холи бўлмасди. Мудом норози ота-она, инжиқ хотин, тирноқ остидан кир қидирадиган бадфеъл, ўзгаларни ёмонлашни хуш кўрадиган тоифа кишиларнинг тил-жағлари боғланарди.

У ёки бу одамни танқид қилиш ёки ёмонлайвериш беҳуда уриниш эканлигига тарихда мисоллар сон-саноқсиз. Масалан, Рузвельт билан Тафт ўртасида юз берган ва республикачилар партиясининг бўлиниб кетишига олиб келган, ҳатто, тарих ғилдирагининг айланишига ҳам сезиларли таъсир этган фисқ-фасодга тўла жанжални олиб кўрайлик.

Теодор Рузвельт 1908 йили Оқ уйни тарк этаркан, Тафтни президент қилиб кўтарди ва ўзи Африкага шер овига жўнаб кетди. У ердан қайтиб келгач, қизғин фаолият бошлаб, Тафтни эскиликни ёқлашда айблади, ўз номзодини учинчи муддатга президентликка қўйишга уринди. «Миллий тараққиёт партияси»ни тузиб, сал бўлмаса республикачилар партиясини барбод қилаёзди. Оқибатда навбатдаги сайловлар чоғида фақат иккита штатда республикачиларни ва Тафтни ёқлашди. Бу эски партия ҳеч қачон бу қадар мағлубиятга учрамаганди.

Рузвельт ҳамма нарсада фақат Тафтни айблади. Бироқ президент Тафт ўзини айбдор ҳисоблармиди? Йўқ, албатта. Ким айбдор эди — Рузвельтми ёки Тафт? Бу саволни очиқ қолдирган ҳолда фақат бир нарсани аниқ айтишим мумкин: Рузвельтнинг барча танқидлари Тафтнинг ноҳақ эканлигига уни ишонтиролмади. Аксинча, Тафт ҳар сафар ўзини оқлашга уринди.

Ҳа, инсон табиати шунақа: истаган одамни танқид қилишга, ёмонлашга тайёрмиз. Ўзимизни эса — асло!

«Беайб — парвардигор», дейдилар. Шундай экан, бировни ёмонлаш, камчилигини танқид қилишдан олдин «Ҳар тўкисда бир айб» борлигини бир эсга олсак ёмон бўлмасди. Кишининг айбини юзига солиб, иззат-нафсига теккандан кўра, уша арзимас қусуридан халос бўлиш йўлларини кўрсатган афзал эмасми?..

МАРҲАМАТ, ЯНА САВОЛ БОРМИ?

БАДРИДДИН КАШМИРИЙ УСТА БАДРИДДИН ЭМАС

«Жаннат боғи ва маҳрамлар хиёбони» асари муаллифи Бадриддин Кашмирий ҳақида эшитганмиз. Айримлар уни бинокор уста ҳам бўлган дейишади. Шу тўғрими?

С. ХОЛБОЕВ,
К. ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Самарқанд шаҳри.

Йўқ, Бадриддин Кашмирий бинокор уста бўлмаган. У (Бадруддин ал-Кашмирий ибн Абдуссалом ал-Хусайний ибн Сайид Аброҳим) — 16-асрнинг 2-ярмида яшаган йирик тарихчи олим; Бадриддин Кашмирий Бухоро хони Абдуллахон II (1557-98) замонида Кашмирдан Бухорога келган ва Жуйборий хўжалардан Хўжа Муҳаммад Ислом (1494—1563) ва унинг тўнғич ўғли Хўжа Саъд (1589 йилда вафот этган) хизматида бўлган. Бадриддин Кашмирий «Равзат ар-Рузвон ва Ҳалиқат ал-ғулмон» («Жаннат боғи ва маҳрамлар хиёбони») асари билан машҳур. Асар етти боб, муқаддима ва хотимадан иборат. Унда Мовароуннаҳрнинг 16-аср 2-ярмидаги иқтисодий ва сиёсий аҳволи, ўша вақт маданий ҳаёти, Бухоро хонлиги билан Эрон ўртасидаги муносабатлар тўғрисида қимматли маълумотларни учратиш мумкин. Асарда Бухоро, Самарқанд, Марв ва Балахшонда яшаб ижод этган кўпгина шоирларнинг қасида, маснавий, қитъа, рубоий ва ғазалларидан намуналар киритилган.

Бадриддин Кашмирийдан олдин яъни 14-асрда Самарқандда Бадриддин исмли бинокор уста яшаган. У самарқандлик бинокор усталар Шамсуддин ва Зайнуддинлар билан ҳамкорликда Шоҳизинда ансамбли (Самарқанд)даги Шоди Мулк мақбарасини қурган (1373). Бу ҳақда мақбара пештоқининг шарафаси ва устун безаги орасига ёзилган. Бадриддин ва унинг ҳамкорлари бинонинг умумий кўринишини нафис ва жозибали қилиб ишлаш, безак услубни такомиллаштириш, нақшларини мураккаблаштириш йўли билан марказий композицияли бир хонали мақбаралар архитектурасида бурилиш ясаган.

Бир овчи дўстлари даврасида ўзининг зўр мерганлигини айтиб, мақтанибди. Шу пайт ўрдак учиб ўтипти:

— Мана, қаранглар, ҳозир нима бўлади?

Овчи отипти, ўрдак учиб кетаверипти.

— О, дўстларим, сизлар чинакам мўъжизани кўриб турибсизлар — ўлик ўрдак учиб кетяпти.

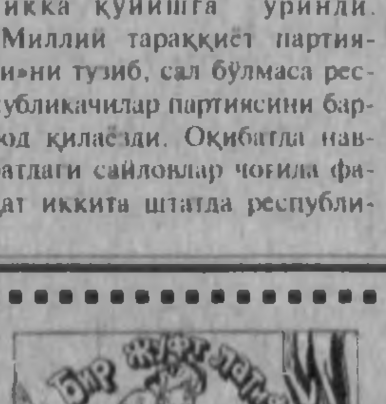

***

Телевизорлар устахонаси. Телефон жиринглайди. Уста дастакни кўтаради...

— Бир келиб кетинг. Овоз эшитилмаяпти.

— Нима бўлди?

— Қулоғимга мих тиққан эдим, телевизорнинг овози ўчиб қолди.

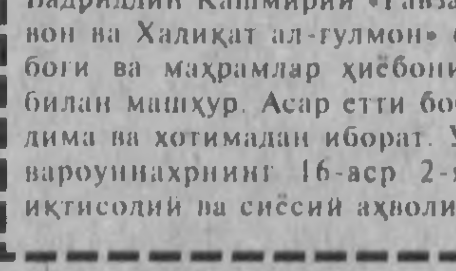

Республика гидрометеорология маркази хабар қилади:

28 октябрдан 1 ноябргача бўлган даврда республикамиз ҳудудида ёғингарчилик бўлмаслиги кутилади. Фақат ушбу даврнинг охирида шимолда ва марказий вилоятларда ҳамда республикамизнинг баъзи туманларида қисқа муддатли ёмғир ёғади. Шунингдек, республикамизнинг баъзи бир жанубий туманларида ва Фарғона водийсининг тоғли туманлари ҳудудида ҳам ёмғир ёғиши мумкин. Ҳаво ҳарорати аста-секин кўтарилиб боради: кечалари — 1+4 даражадан 5-10 даражагача, кундуз кунлари 13-18 даражадан 19-24 даражагача иссиқ бўлади. Республикамизнинг жанубий вилоятларида кечалари 2-7 даражадан 7-12 даражагача, кундуз кунлари 16-21 даражадан 20-25 даражагача иссиқ бўлиши кутилади. Шимолий туманларда ушбу даврнинг бошида ҳаво ҳарорати меъёрдагидек бўлиши кутилиб, 2+3 даража илиқ бўлади. Ушбу даврнинг ўртасига бориб ҳарорат 3-8 даражагача кўтарилади. Кундуз кунлари бу даврда ҳарорат 15-20 даража илиқ атрофида бўлади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — О. Раҳимов.
Навбатчи — Т. Долиев.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0452. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 22.40.

1 2 3 4 5